

**LĪVĀNU NOVADA PAŠVALDĪBAS INTEGRĒTAS
ATTĪSTĪBAS PROGRAMMAS 2019.-2025 GADAM
IKGADĒJAIS IEVIEŠANAS UZRAUDZĪBAS ZIŅOJUMS NR.8
PAR 2022.-2024.GADU**

LĪVĀNI, 2026

SATURA RĀDĪTĀJS

Ievads.....	2
Līvānu novada vispārīgs attīstības raksturojums.....	4
Attīstības programmas 2019-2025 īstenošanas rezultāti.....	24
Secinājumi.....	35
Priekšlikumi.....	37
Izmantotās informācijas avoti.....	39
Pielikums Nr. 1	
Attīstības mērķu sasniegšanas rezultatīvie rādītāji 2022.-2024.gadā.....	40

Ievads

Līvānu novada pašvaldības integrētā attīstības programma 2019.–2025. gadam (turpmāk – Attīstības programma) ir Līvānu novada domes apstiprināts plānošanas dokuments, kurā noteikts novada vidēja termiņa attīstības mērķis un prioritātes 7 gadu periodam.

Attīstības programmā noteiktas divas attīstības prioritātes:

- dzīves un darba prasmes, pašiniciatīva un uzņēmība;
- uzņēmējdarbība, darbs un ģimenes labklājība.

Prioritāšu sasniegšanai paredzēts īstenot 29 uzdevumus, kas atbilstoši prioritātēm sagrupēti sešos rīcību virzienos.

Lai nodrošinātu iespēju regulāri sekot līdzi Attīstības programmas ieviešanai un izvērtēt, vai īstenošanas process norit atbilstoši plānotajam, Līvānu novada pašvaldība ir izstrādājusi Attīstības programmas īstenošanas uzraudzības kārtību, kuras mērķis ir:

- veicināt domes struktūrvienību, iestāžu, kā arī uzņēmēju un sabiedrības koordinētu rīcību novada attīstības jautājumos;
- nodrošināt novada attīstības novērtēšanas iespējas, identificējot pārmaiņas novada situācijā kopumā un atsevišķās jomās;
- izvērtēt, vai Attīstības programmas rezultatīvo rādītāju sasniegšana norit atbilstoši plānotajam;
- savlaicīgi identificēt jaunas problēmas un iespējas, kurām nepieciešama papildu izpēte un atbilstošu lēmumu pieņemšana to risināšanai;
- nodrošināt sabiedrību, politiķus un citas ieinteresētās puses ar informāciju par Attīstības programmas īstenošanas progresu un sasniegumiem;
- pamatot Attīstības programmas aktualizācijas nepieciešamību;
- nodrošināt salīdzināmu un pārskatāmu novada attīstības izvērtējumu.

Attīstības programmas īstenošanas uzraudzības un novērtēšanas kārtību nosaka Ministru kabineta noteikumi Nr. 628 “Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem”. Uzraudzības dokumentos tiek ietverta informācija par veiktajām aktivitātēm, rezultatīvo rādītāju izmaiņām, kā arī secinājumi un ieteikumi turpmākajai rīcībai, tostarp izvērtējums par atbilstību ilgtspējīgas attīstības stratēģijā noteiktajiem stratēģiskajiem mērķiem.

ikgadējā Par īstenošanas uzraudzības ziņojuma un trīs gadu perioda īstenošanas uzraudzības pārskata sagatavošanu atbild Līvānu novada Centrālās pārvaldes Plānošanas un attīstības nodaļa, sadarbojoties ar Līvānu novada pašvaldības iestādēm un kapitālsabiedrībām.

Šis dokuments ir **pārskats par periodu no 2022. līdz 2024.gadam**. Trīs gadu īstenošanas uzraudzības pārskats sagatavots, balstoties uz statistikas datu analīzi un visu Līvānu novada pašvaldības iestāžu, struktūrvienību un kapitālsabiedrību sniegto informāciju.

Pārskatā:

- analizētas Līvānu novada vispārīgās attīstības tendences;
- izvērtēti attīstības prioritāšu sasniegšanas rezultatīvie rādītāji un teritorijas attīstības (makroietekmes) rādītāji;
- apkopoti un analizēti Rīcību plāna pasākumu ieviešanas rezultāti, tostarp Investīciju plāna pasākumu īstenošana;
- veikts kopējais pasākumu plāna izpildes un realizēto projektu apkopojums;
- sniegti būtiskākie secinājumi un priekšlikumi turpmākajai rīcībai.

Pārskats sastāv no ievada, divām nodaļām, secinājumiem, priekšlikumiem un pielikumiem:

- pirmajā daļā sniegts Līvānu novada vispārīgs attīstības raksturojums;
- otrajā daļā sniegta informācija par Rīcību plāna, tai skaitā Investīciju plāna, pasākumu ieviešanas rezultātiem;

- noslēguma daļā apkopoti secinājumi un izklāstīti priekšlikumi turpmākajai darbībai;
- pielikumos apkopota informācija par attīstības rezultatīvajiem rādītājiem.

Dokumentam ir informatīvs un analītisks raksturs – tas sagatavots, lai informētu sabiedrību par sasniegtajiem rezultātiem un īstenotajiem pasākumiem, kā arī identificētu nepieciešamās turpmākās darbības un precizējumus Attīstības programmas Rīcību plānā, tostarp Investīciju plānā.

Uzraudzības pārskatu sagatavoja Līvānu novada domes Plānošanas un attīstības nodaļa sadarbībā ar pašvaldības iestādēm, struktūrvienībām un kapitālsabiedrībām.

1. Līvānu novada vispārīgs attīstības raksturojums

Līvānu novada attīstības tendences raksturo vairāki statistiskie un analītiskie rādītāji, kas ļauj izvērtēt gan novada sociālekonomisko dinamiku, gan tā pozīciju reģionālajā un nacionālajā kontekstā. Viens no nozīmīgākajiem rādītājiem iepriekš bija teritorijas attīstības līmeņa indekss, kas raksturoja attīstības līmeni konkrētā periodā, salīdzinot teritoriju ar valsts vidējo attīstības līmeni un parādot, vai attiecīgā teritorija attīstās augstāk vai zemāk par Latvijas vidējo. Indekss bija vispārināts (integrēts) rādītājs, ko aprēķināja atsevišķi plānošanas reģioniem, republikas pilsētām un novadiem.

No 2021.gada Valsts reģionālās attīstības aģentūra (turpmāk tekstā VRAA) teritorijas attīstības līmeņa indeksu vairs neaprēķina, jo pēc administratīvi teritoriālās reformas ir būtiski mainījies pašvaldību administratīvais iedalījums, un rādītāja salīdzināmība ar iepriekšējiem periodiem ir ierobežota. Līdz ar to novada attīstības tendenču izvērtējumā arvien lielāka nozīme tiek piešķirta atsevišķu demogrāfisko, ekonomisko un sociālo rādītāju analīzei, kā arī to salīdzināšanai Latgales reģiona un valsts griezumā.

Saskaņā ar pašreizējo administratīvo iedalījumu Latgales plānošanas reģionā ietilpst septiņi novadi (skat. 1. tabulu). Reģionā noteiktas arī divas valstspilsētas – Daugavpils un Rēzekne. Latgales reģiona kopējā platība ir 14547 km², kas veido 22,52% no Latvijas teritorijas.

Tabula Nr.1.

Latgales reģiona novadi pēc 2021.gada 1.jūlija administratīvā iedalījuma un apvienotās teritorijas

Nr.p.k	Administratīvās teritorijas pēc 2021.gada 1.jūlija	Apvienotās administratīvās teritorijas
1.	Balvu novads	Baltinavas novads, Balvu novads, Rugāju novads, Viļakas novads
2.	Augšdaugavas novads	Daugavpils novads, Ilūkstes novads
3.	Krāslavas novads	Dagdas novads, Krāslavas novads
4.	Līvānu novads	Līvānu novads
5.	Ludzas novads	Ciblas novads, Kārsavas novads, Ludzas novads, Zilupes novads
6.	Preiļu novads	Aglonas novads, Preiļu novads, Riebiņu novads, Vārkavas novads
7.	Rēzeknes novads	Rēzeknes novads, Viļānu novads

Demogrāfiskā situācija ir viens no būtiskākajiem attīstības priekšnoteikumiem. 2025.gada sākumā Līvānu novadā iedzīvotāju skaits bija 10738, kas ir par 517 iedzīvotājiem mazāk nekā 2023.gada sākumā. Dzimumu struktūrā novadā nedaudz vairāk ir sieviešu – 52,8% no iedzīvotāju kopskaita (5072 vīrieši un 5666 sievietes). Šī iedzīvotāju skaita izmaiņu dinamika vērtējama arī plašākā kontekstā, salīdzinot ar citām Latgales reģiona pašvaldībām un valstspilsētām.

Iedzīvotāju skaita izmaiņu tendences Latgales reģiona novados un valstspilsētās, kā arī Līvānu novadā detalizēti atspoguļotas 2.tabulā un 1.–4. grafikā (skat. attiecīgās sadaļas).

Iedzīvotāju skaita izmaiņas Latgales reģiona novados un pilsētās

Latgales plānošanas reģions	01.01.2023	01.01.2025
Līvānu novads	11255	10738
Preiļu novads	17059	16318
Balvu novads	19434	18513
Krāslavas novads	22479	21256
Ludzas novads	24495	23001
Augšdaugavas novads	27097	25873
Rēzeknes novads	30774	29384

Avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde (PMLP)

Tabulā apkopotas Latgales plānošanas reģiona septiņu novadu iedzīvotāju skaita izmaiņas laikposmā no 2023.gada 1. janvāra līdz 2025.gada 1. janvārim. Analizētajā periodā visos novados vērojams iedzīvotāju skaita samazinājums, kas norāda uz reģionam kopumā raksturīgu negatīvu demogrāfisko dinamiku.

Kopējais iedzīvotāju skaits šajos novados divu gadu laikā ir sarucis no 152593 līdz 145083 iedzīvotājiem, t. i., par 7510 iedzīvotājiem jeb aptuveni 4,9%. Līvānu novadā iedzīvotāju skaits samazinājies no 11255 līdz 10738, kas ir par 517 iedzīvotājiem mazāk, jeb samazinājums sastāda 4,6%. Līdzīga samazinājuma dinamika novērojama arī pārējos reģiona novados.

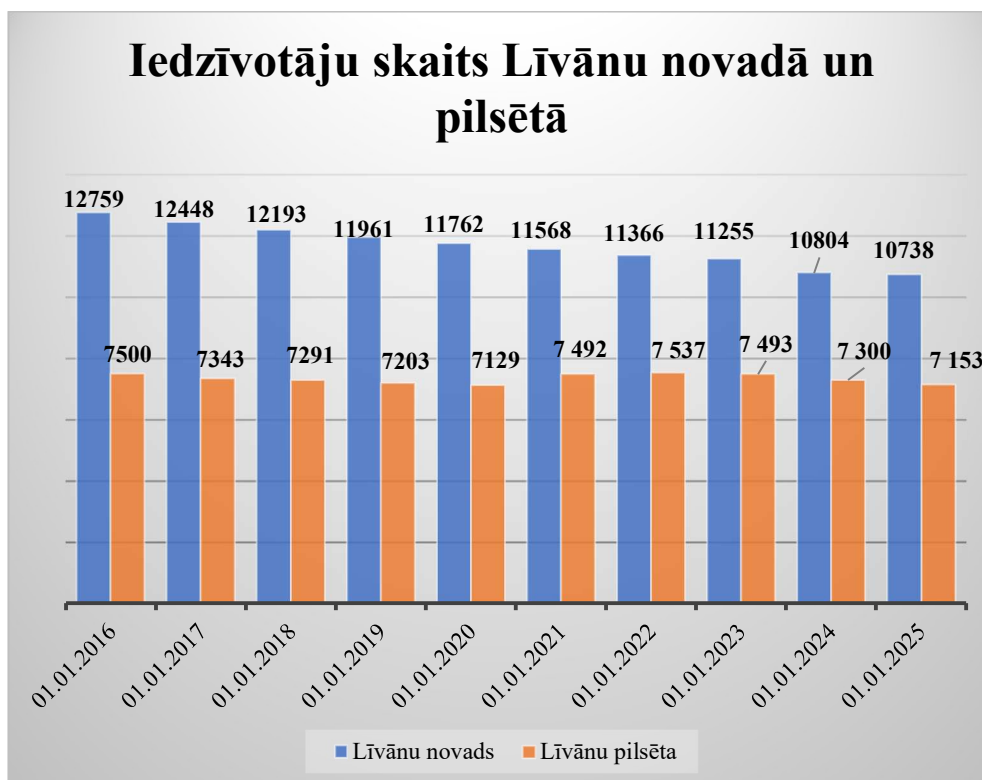
No tabulas redzams, ka lielākais iedzīvotāju skaita kritums absolūtos skaitļos fiksēts Ludzas novadā (no 24495 līdz 23001; –1494 iedzīvotāji), savukārt ievērojams samazinājums ir arī Rēzeknes novadā (no 30774 līdz 29384; –1390 iedzīvotāji) un Augšdaugavas novadā (no 27097 līdz 25873; –1224 iedzīvotāji). Krāslavas novadā iedzīvotāju skaits sarucis no 22479 līdz 21256 (–1223 iedzīvotāji), bet Balvu novadā – no 19434 līdz 18513 (–921 iedzīvotāji). Salīdzinoši mazākais samazinājums absolūtos rādītājos konstatēts Preiļu novadā (no 17059 līdz 16318; –741 iedzīvotāji), tomēr arī tur saglabājas iedzīvotāju skaita lejupslīde.

Kopumā tabulas dati apliecina, ka iedzīvotāju skaita samazināšanās ir visaptveroša tendence Latgales plānošanas reģiona novados, un tā ir būtisks faktors turpmākajai attīstības plānošanai, ietekmējot darba tirgu, publisko pakalpojumu pieejamību un infrastruktūras uzturēšanas izmaksas.

Līvānu novadā kopumā iedzīvotāju skaits no 2016. gada (12759) pakāpeniski sarūk līdz 2025.gadam (10738 iedzīvotāji). Tas nozīmē samazinājumu par 2021 iedzīvotāju jeb apmēram – 15,8%. Kritums ir gandrīz nepārtraukts visā periodā, un visjūtamākais gada samazinājums redzams no 2023. uz 2024.gadu, kad iedzīvotāju skaits novadā sarūk par 451.

Līvānu pilsētā situācija ir stablāka. 2016.gadā pilsētā deklarēto iedzīvotāju skaits 7500, bet 2025.gadā – 7 153. Kopējais kritums ir 347 iedzīvotāji, jeb tikai –4,6%. Interesanti, ka 2021.–2023.gadā pilsētā pat ir neliels pieaugums (no 7129 iedzīvotājiem 2020.gadā līdz 7492 iedzīvotājiem 2021.gadā un 7537 iedzīvotājiem 2022.gadā), pēc kura seko samazinājums 2024. un 2025.gadā. Kopumā tas nozīmē, ka pilsētas iedzīvotāju skaits krītas lēnāk nekā novadā vidēji.

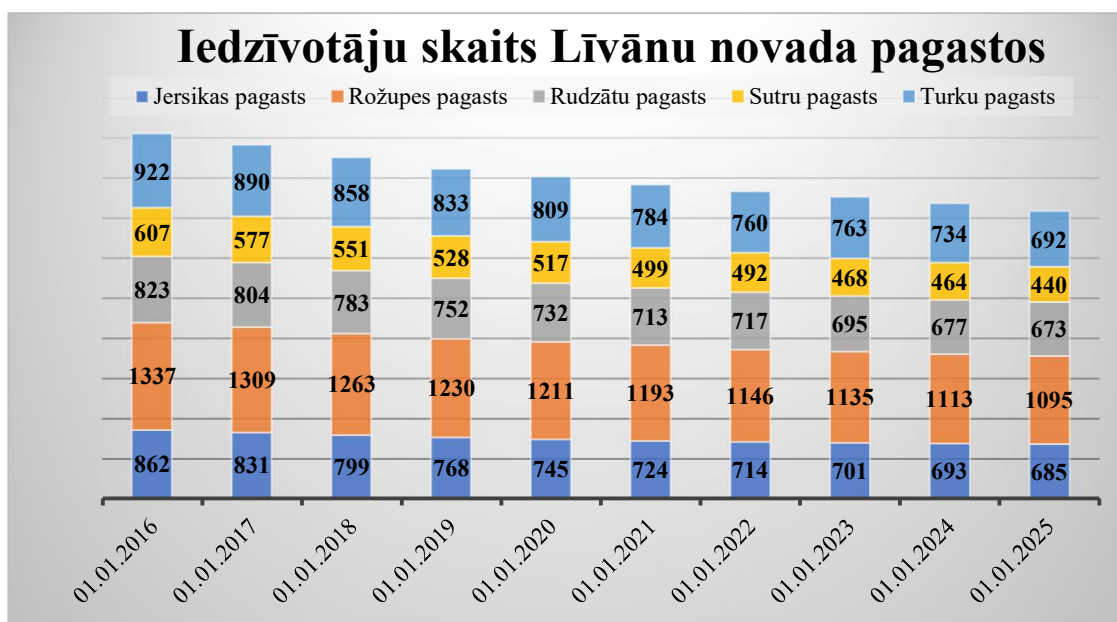
Grafiks Nr.1

Avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde (PMLP)

Svarīga kopaina, kas izriet no šīm tendencēm: pilsētas īpatsvars novada iedzīvotāju skaitā pieaug. Ja 2016.gadā pilsētā dzīvoja apmēram 58,8% no novada iedzīvotājiem, tad 2024.gadā tie jau ir ap 67,6%, bet 2025.gadā – ap 66,6%. Tas norāda uz iedzīvotāju koncentrēšanos pilsētā un straujāku sarukumu lauku teritorijās.

Grafiks Nr.2

Avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde (PMLP)

Otrajā grafikā detalizēti redzama situācija Līvānu novada pagastos, un tieši tur kritums ir visizteiktākais. Saskaitot visu piecu pagastu iedzīvotāju skaitu kopā, redzams, ka no 2016.gada (4551 iedzīvotāji) līdz 2025.gadam (3585 iedzīvotāji) pagastos iedzīvotāju skaits samazinās par 966 jeb apmēram –21,2%. Tātad pagasti sarūk būtiski straujāk nekā pilsēta.

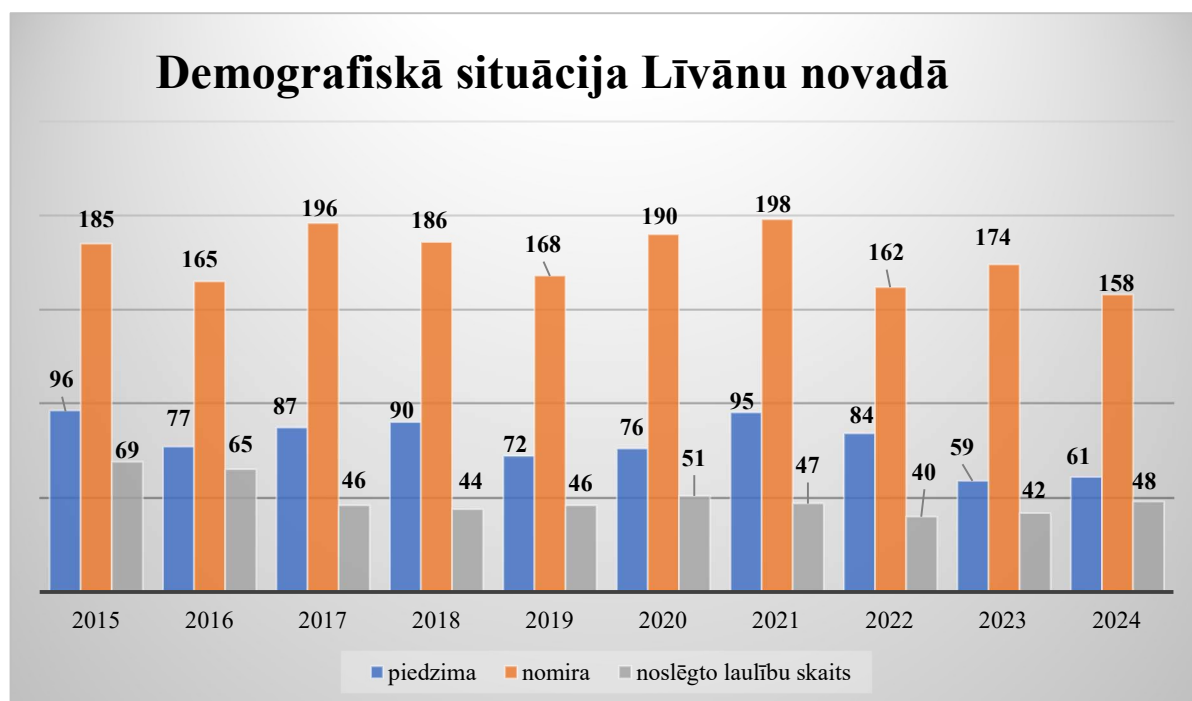
Aplūkojot katru pagastu atsevišķi, redzams, ka visos pagastos kopumā dominē lejupslīde:

- Jersikas pagastā iedzīvotāju skaits sarūk no 862 (2016.gads) līdz 685 (2025.gads), tas ir par 177 mazāk jeb –20,5%.
- Rožupes pagastā kritums ir no 1337 līdz 1 095, tātad par 242 iedzīvotājiem jeb –18,1%. Absolūtajos skaitļos tas ir lielākais kritums starp pagastiem.
- Rudzātu pagastā iedzīvotāju skaits samazinās no 823 līdz 673 (–150 iedzīvotāji, jeb –18,2%). Tas ir mazākais samazinājums absolūti, taču procentuāli joprojām būtisks.
- Sutru pagastā kritums ir viens no straujākajiem procentuāli: no 607 līdz 440 (–167 iedzīvotāji, jeb –27,5%). Tas ir lielākais relatīvais kritums starp visiem pagastiem.
- Turku pagastā iedzīvotāju skaits sarūk no 922 līdz 692 (–230 iedzīvotāji, jeb –24,9%), kas arī ir ļoti ievērojams samazinājums.

Kopumā otrajā grafikā redzams, ka pagastos samazinājums ir gandrīz katru gadu, un tikai atsevišķās vietās parādās ļoti nelielas “svārstības” uz augšu, kas neizmaina kopējo lejupslīdes virzienu.

Apkopoti dati liecina, ka Līvānu novadā iedzīvotāju skaits samazinās, bet kritums nav vienmērīgs teritorijā. Pilsētā iedzīvotāju skaits ir salīdzinoši stabilāks, savukārt pagastos iedzīvotāju skaits sarūk daudz straujāk. Tāpēc laika gaitā pieaug pilsētas nozīme un īpatsvars novadā, un novada demogrāfiskā struktūra arvien vairāk koncentrējas ap pilsētu, kamēr lauku teritorijās iedzīvotāju kļūst mazāk.

Grafiks Nr. 3

Avots: Līvānu novada domes Dzimtsarakstu nodaļa

Demogrāfiskās slodzes koeficients raksturo ekonomiski atkarīgo iedzīvotāju skaita attiecību pret darbaspējīgo iedzīvotāju skaitu konkrētā teritorijā. Šis rādītājs tiek aprēķināts, balstoties nevis uz faktiskajiem nodarbinātības datiem, bet gan uz iedzīvotāju vecumstruktūru.

Par ekonomiski atkarīgajiem iedzīvotājiem uzskata bērnus līdz 15 gadu vecumam un seniorus no 65 gadu vecuma, savukārt par darbaspējīgajiem – iedzīvotājus vecumā no 15 līdz 64 gadiem.

Demogrāfiskās slodzes koeficients ir būtisks attīstības un budžeta plānošanas rādītājs, jo, tam pieaugot, palielinās sociālo pakalpojumu un atbalsta pasākumu slogs – pieprasījums pēc izglītības un bērnu aprūpes pakalpojumiem, sociālās aprūpes, veselības aprūpes, kā arī ar novecošanu saistīto izmaksu segšanas. Vienlaikus, samazinoties darbaspējīgo iedzīvotāju īpatsvaram, pieaug spiediens uz darba tirgu un ilgtermiņā var palielināties izmaksas darbaspēka nodrošināšanai un pašvaldības pakalpojumu uzturēšanai.

Grafikā “Demogrāfiskā situācija Līvānu novadā” attēlota dzimušo, mirušo un noslēgto laulību skaita dinamika 2015.–2024.gadā. Kopējā aina ir viennozīmīga: visā periodā mirušo skaits būtiski pārsniedz dzimušo skaitu, tādējādi nodrošinot pastāvīgu negatīvu dabisko pieaugumu.

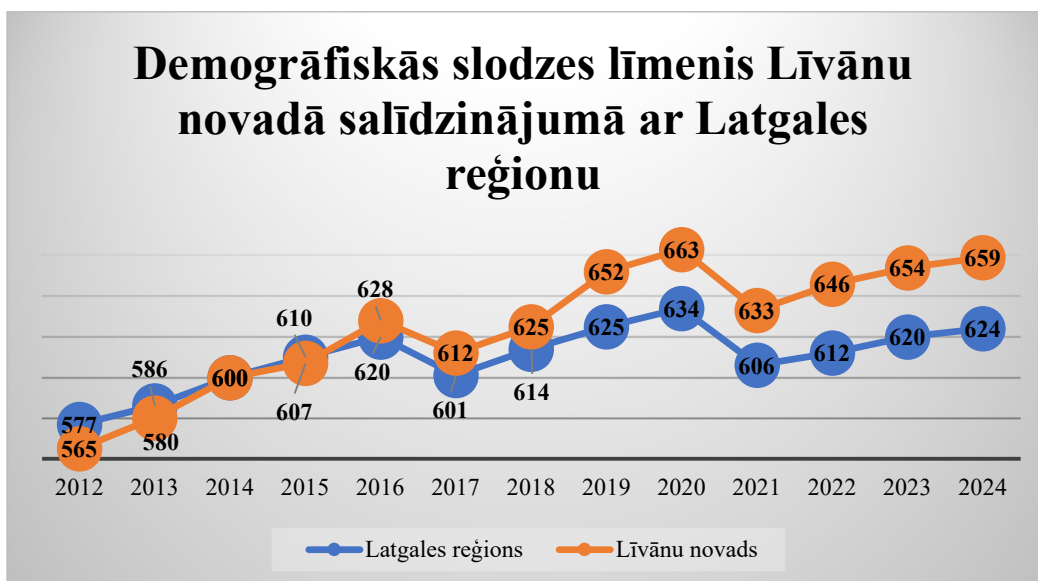
Dzimušo skaits Līvānu novadā desmit gadu laikā kopumā samazinās: no 96 (2015.gads) līdz 61 (2024.gads). Augstāki dzimstības rādītāji vēl novērojami 2015.gadā un atkārtoti 2021.gadā (95 jaundzimušie), taču pēc tam seko kritums, sasniedzot zemāko punktu 2023.gadā (59 jaundzimušie). Mirušo skaits visā periodā ir augsts (robežās no 158 līdz 198) un visizteiktākais tas ir 2021.gadā (198 mirušie), savukārt zemākais – 2024.gadā (158 mirušie). Tas nozīmē, ka pat tad, kad dzimušo skaits īslaicīgi pieaug (piemēram, 2021.gadā), kopējā demogrāfiskā bilance saglabājas negatīva.

Aprēķinot dabisko pieaugumu (dzimušie mīnus mirušie), redzams, ka tas ir negatīvs katru gadu. Labvēlīgākā situācija periodā ir 2022. gadā (84 dzimušie un 162 mirušie; dabiskā bilance –78), savukārt nelabvēlīgākā – 2023. gadā (59 dzimušie un 174 mirušie; –115). Kopumā 2015.–2024. gadā dabiskā iedzīvotāju samazinājuma kopsūma veido –985 iedzīvotājus, kas norāda uz ilgstošu novecošanās un iedzīvotāju skaita sarukuma risku.

Noslēgto laulību skaits periodā ir svārstīgs, tomēr kopumā vērojama samazināšanās, salīdzinot perioda sākumu ar beigām no 69 (2015.gads) līdz 48 (2024.gads). Zemākais rādītājs fiksēts 2022.gadā (40 noslēgtas laulības), pēc kā seko mērena atjaunošanās 2023.–2024.gadā (42 un 48 noslēgtas laulības). Laulību dinamikas svārstības var ietekmēt arī ģimeņu veidošanās tendences un netieši – dzimstību ilgākā termiņā.

Kopumā grafika dati apliecina, ka Līvānu novadā demogrāfisko situāciju raksturo stabila negatīva dabiskā kustība, kuras mazināšanai attīstības plānošanā būtiski ir pasākumi jaunajām ģimenēm, bērnu dzimstības veicināšanai (pakalpojumu pieejamība, mājokļi, darba iespējas), kā arī iedzīvotāju noturēšanai un piesaistei.

Latgales reģionā demogrāfiskās slodzes līmenis ik gadu pieaug, un Līvānu novads nav izņēmums. 2024.gadā Līvānu novadā demogrāfiskās slodzes koeficients sasniedza 659, kas liecina par salīdzinoši augstu ekonomiski atkarīgo iedzīvotāju īpatsvaru un nepieciešamību pašvaldības attīstības plānošanā pastiprināti pievērsties pasākumiem, kas veicina darbaspēka pieejamību, ģimeņu atbalstu un pakalpojumu pieejamību senioriem.

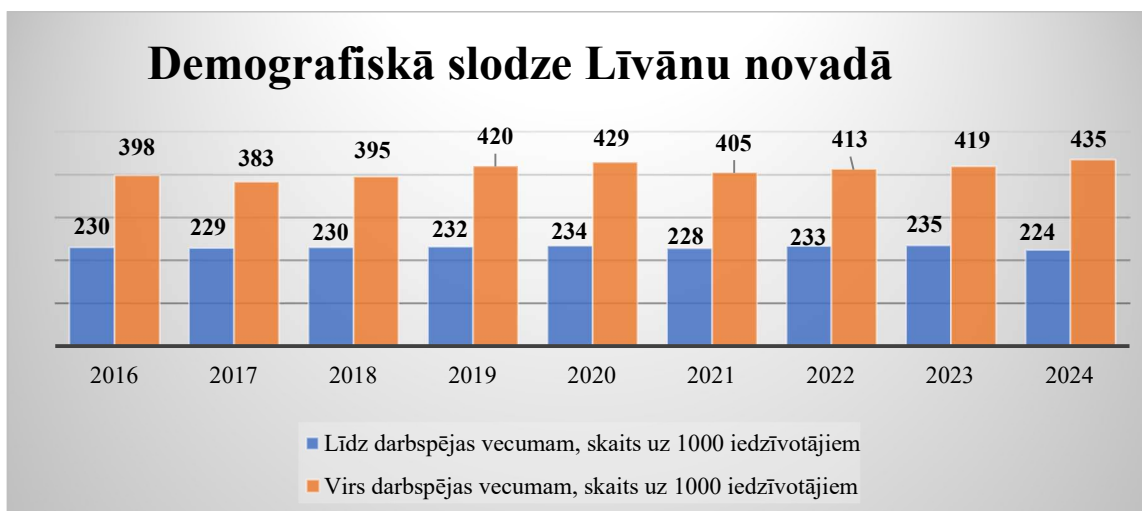

Avots: Centrālā statistikas pārvalde

Līvānu novada iedzīvotāju vecumstruktūra un demogrāfiskās slodzes dinamika skaidri iezīmē novecošanās tendenci un ar to saistītos izaicinājumus attīstības plānošanā. Demogrāfiskās slodzes rādītāji 2016.–2024.gadā parāda, ka ekonomiski atkarīgo iedzīvotāju skaits uz 1000 darbaspējīgajiem kopumā pieaug, un slodzi galvenokārt veido tieši iedzīvotāji virs darbspējas vecuma. 2024.gadā uz 1000 darbaspējīgajiem iedzīvotājiem bija 224 iedzīvotāji līdz darbspējas vecumam un 435 virs darbspējas vecuma, tātad senioru slodze ir gandrīz divas reizes lielāka nekā bērnu un jauniešu slodze. Kopējā demogrāfiskā slodze 2024.gadā sasniedza 659, kas apliecina augstu atkarīgo iedzīvotāju īpatsvāru un nepieciešamību arvien mērķtiecīgāk plānot pakalpojumus un infrastruktūru novecojošai sabiedrībai.

Iedzīvotāju vecumgrupu sadalījums 2022.gadā papildina šo ainu ar detalizētu struktūras “šķērsgriezumu”. Lielāko iedzīvotāju daļu veido darbaspējīgais vecums, īpaši 25–49 gadu grupa (32%) un 50–61 gadu grupa (18%). Vienlaikus būtisks ir arī vecāka gadagājuma iedzīvotāju īpatsvārs: 62–74 gadu grupa veido 18%, bet 75 gadu vecumā un vairāk – 10%, kopumā 62+ vecuma iedzīvotāji sasniedz 28%. Salīdzinājumam – bērni un jaunieši līdz 18 gadu vecumam veido 17% (0–6 gadi 6%, 7–14 gadi 7%, 15–18 gadi 4%), kas norāda uz relatīvi nelielu jaunākās paaudzes īpatsvāru un potenciāli mazāku darbaspēka papildinājumu nākotnē.

Kopumā abu rādītāju analīze ļauj secināt, ka Līvānu novadā demogrāfiskā attīstība notiek ar izteiktu novecošanās komponenti: senioru īpatsvārs ir augsts un demogrāfiskā slodze pieaug, savukārt bērnu un jauniešu īpatsvārs ir salīdzinoši mazāks un pēdējos gados ar lejupvērstu tendenci. Šī situācija pastiprina nepieciešamību attīstības plānošanā sabalansēt divus virzienus – no vienas puses, stiprināt ģimeņu atbalstu, pakalpojumus bērniem un jauniešiem un veicināt darbaspējīgo iedzīvotāju piesaisti un noturēšanu, bet, no otras puses, savlaicīgi palielināt veselības un sociālās aprūpes pakalpojumu kapacitāti, pielāgojot pakalpojumu tīklu un infrastruktūru augošam senioru īpatsvāram.

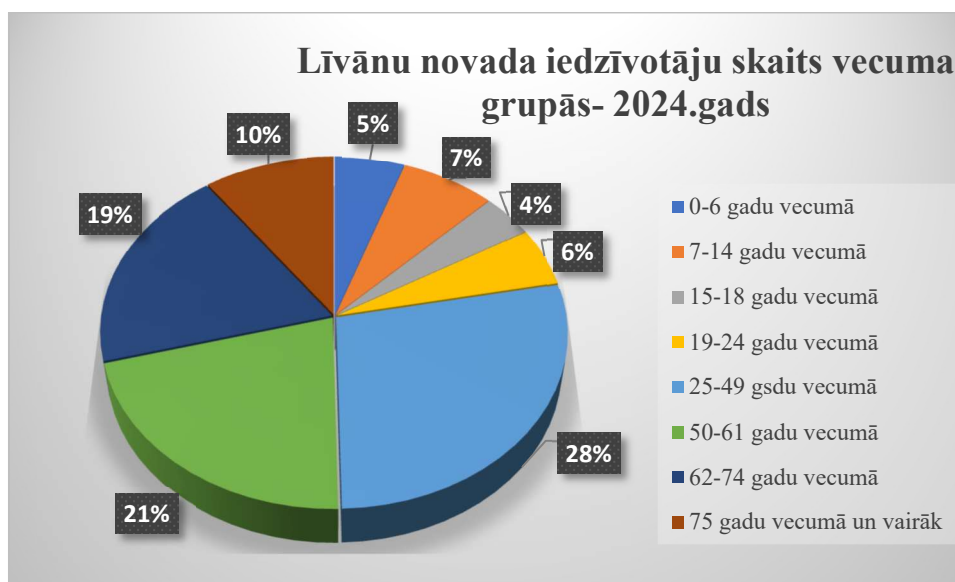

Avots: Centrālā statistikas pārvalde

Atbilstoši Centrālās statistikas pārvaldes datiem 2024.gadā Līvānu novadā 28% no iedzīvotājiem ir 25-49 gadu vecuma grupas pārstāvji, no tiem 1422 sievietes un 1558 vīrieši; 21% no kopējā iedzīvotāju skaita ir 50-61 gadu vecuma grupas pārstāvji, no tiem 1219 sievietes un 1057 vīrieši, un 19 % no kopējā iedzīvotāju skaita ir 62-74 gadu vecuma grupas pārstāvji, no tiem 1204 sievietes un 853 vīrieši.

Kopumā pēdējo trīs gadu laikā samazinās centrālās darbības vecuma grupas (25–49) īpatsvars, bet pieaug vecāko darbības un pirmspensijas vecuma grupu (50–61 un 62–74) īpatsvars. Tas norāda uz pakāpenisku iedzīvotāju struktūras “novecošanu”, kamēr bērnu un jauniešu īpatsvars kopumā saglabājas līdzīgs, tikai ar nelielu pārdali starp vecumgrupām.

Grafiks Nr. 6

Avots: Centrālā statistikas pārvalde

Nozīmīgs attīstības rādītājs ir bezdarba līmenis un tā dinamika. 2024.gada decembrī bezdarba līmenis Latvijā kritās līdz 4,0%, uz to brīdi tika reģistrēti 46553 bezdarbnieki. Savukārt Līvānu novadā bezdarba līmenis bija 6,1%, jeb reģistrēti 378 bezdarbnieki – 204

sievietes un 174 vīrieši. Tai skaitā ilgstošie bezdarbnieki 138, invalīdi bezdarbnieki 86, jaunieši vecumā no 15 līdz 24 gadiem - 36 un pirmspensijas vecuma bezdarbnieki 89.

Tabula Nr. 3.

Nodarbinātības tendences Latgales reģionā

Pilsētas un novadi	Bezdarba līmenis (%) 2022.gada 31.decembris	Bezdarba līmenis (%) 2023.gada 31.decembris	Bezdarba līmenis (%) 2024.gada 31.decembris
Daugavpils	6,7	9,5	6,3
Rēzekne	8,5	11,3	6,8
Augšdaugavas novads	8,6	12,0	6,5
Ludzas novads	13,7	19,6	11,2
Rēzeknes novads	12,5	17,7	9,2
Krāslavas novads	11,0	15,0	9,0
Līvānu novads	8,2	11,0	6,1
Balvu novads	7,6	10,6	5,8
Preiļu novads	7,3	10,5	5,5
Latgales statistiskais reģions kopā	9,0	12,5	7,3

Avots: Nodarbinātības valsts aģentūra (NVA)

Tabulā redzams bezdarba līmenis Latgales lielākajās pilsētās un novados 2022., 2023. un 2024.gada 31. decembrī. Kopējā tendence ir izteikti svārstīga 2023.gadā bezdarbs visās teritorijās būtiski pieaug, savukārt 2024. gadā tas gandrīz visur strauji samazinās un daudzviet nokrīt pat zem 2022.gada līmeņa.

Latgales statistiskajā reģionā kopumā bezdarbs no 9,0% 2022.gada beigās pieauga līdz 12,5% 2023.gada beigās, bet 2024.gada beigās samazinājās līdz 7,3%. Tas nozīmē, ka pēc 2023.gada kāpuma 2024.gadā situācija uzlabojās tik ļoti, ka bezdarba līmenis reģionā kļuva zemāks nekā 2022.gadā.

Atsevišķās teritorijās redzams līdzīgs “pīķis” 2023.gadā. Piemēram, Daugavpilī bezdarbs no 6,7% pieauga līdz 9,5%, bet 2024.gadā samazinājās līdz 6,3%. Rēzeknē kritums ir vēl izteiktāks: no 8,5% (2022.gadā) līdz 11,3% (2023.gadā), bet 2024.gadā līdz 6,8%, kas ir būtiski zem 2022.gada līmeņa. Arī Augšdaugavas novadā bezdarbs 2023.gadā pieauga līdz 12,0%, bet 2024.gadā nokritās līdz 6,5%.

Īpaši augsts bezdarbs visos trīs gados saglabājas Ludzas novadā. Tur 2022.gadā tas bija 13,7%, 2023.gadā sasniedza ļoti augstu līmeni – 19,6%, bet 2024.gadā samazinājās līdz 11,2%. Lai gan uzlabojums ir ievērojams, Ludzas novads joprojām izceļas kā problemātiskākā teritorija pēc bezdarba līmeņa. Salīdzinoši augsti rādītāji ir arī Rēzeknes novadā (12,5% → 17,7% → 9,2%) un Krāslavas novadā (11,0% → 15,0% → 9,0%), kur 2024.gadā bezdarbs samazinās, bet joprojām paliek salīdzinoši augsts.

Līvānu novadā tendence ir ļoti līdzīga reģiona kopainai: 2022.gadā bezdarbs bija 8,2%, 2023.gadā tas pieauga līdz 11,0%, bet 2024.gadā samazinājās līdz 6,1%. Tas nozīmē, ka 2024.gada beigās Līvānu novadā bezdarbs bija ne tikai ievērojami zemāks nekā 2023.gadā, bet arī zemāks nekā 2022.gadā, kas liecina par spēcīgu situācijas uzlabošanos.

Vislielākais bezdarba kritums 2024. gadā, salīdzinot ar 2023. gadu, redzams teritorijās, kur 2023.gadā bija ļoti augsts kāpums: Ludzas novadā (no 19,6% uz 11,2%), Rēzeknes novadā (no 17,7% uz 9,2%) un Krāslavas novadā (no 15,0% uz 9,0%). Savukārt zemākie bezdarba rādītāji

2024.gadā ir Preiļu novadā (5,5%), Balvu novadā (5,8%) un Līvānu novadā (6,1%), kas norāda uz relatīvi labāku darba tirgus situāciju šajās teritorijās Latgales reģiona kontekstā.

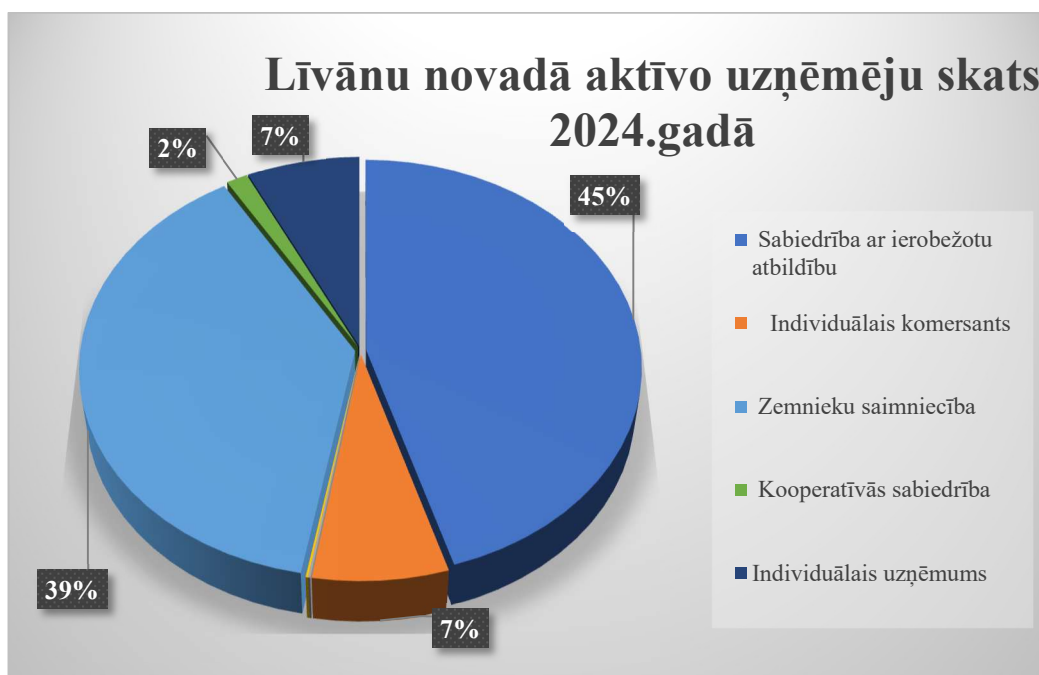
Kopumā tabula “Nodarbinātības tendences Latgales reģionā” parāda, ka 2023.gads Latgalē bijis sarežģīts darba tirgum, taču 2024.gadā notikusi strauja atkopšanās. Tomēr atšķirības starp teritorijām saglabājas: daļā novadu (īpaši Ludzas, Rēzeknes un Krāslavas) bezdarbs arī pēc uzlabojuma joprojām ir augstāks nekā citviet, kas var liecināt par strukturālām problēmām nodarbinātībā un ierobežotākām darba iespējām.

Kas attiecās uz uzņēmējdarbību, 2022.gads Latvijā kopumā bija izaicinājumiem bagāts, un tas atspoguļojās arī uzņēmējdarbības rādītājos. Pašvaldību griezumā Līvānu novadā 2022.gadā bija vērojams aktīvo uzņēmēju skaita samazinājums – tas kritās līdz 836, kas ir par 4% mazāk nekā iepriekšējā gadā. Kopējā bilance bija negatīva, jo tika likvidēti vairāki uzņēmējdarbības subjekti: 4 individuālie komersanti, 8 komercsabiedrības un 9 zemnieku saimniecības. Tas norāda uz uzņēmējdarbības vides sarežģītumiem un to, ka daļa uzņēmumu nespēja pielāgoties vai turpināt darbību.

Savukārt 2024.gadā Līvānu novadā aktīvo juridisko personu skaits bija 804. Uzņēmējdarbības struktūra 2024.gadā parāda, ka nozīmīgāko daļu veido sabiedrības ar ierobežotu atbildību (364) un zemnieku saimniecības (310), kas kopā veido lielāko daļu no visām aktīvajām juridiskajām personām novadā. Pārējās formas ir mazāk pārstāvētas, taču būtiskas kopējai uzņēmējdarbības ekosistēmai- individuālie komersanti (59), individuālie uzņēmumi (58), kooperatīvās sabiedrības (11), kā arī pa vienai akciju sabiedrībai un ārvalsts komersanta filiālei.

Kopumā, salīdzinot 2022. un 2024.gadu, redzams, ka aktīvo uzņēmējdarbības subjektu skaits Līvānu novadā turpina samazināties (no 836 līdz 804). Vienlaikus 2024.gada dati ļauj secināt, ka novada uzņēmējdarbības “mugurkaulu” veido SIA un zemnieku saimniecības, tātad uzņēmējdarbība lielā mērā balstās gan uz klasisko komercdarbību, gan uz lauksaimniecības sektoru. Tas nozīmē, ka novada ekonomiskā noturība ir cieši saistīta ar šo formu stabilitāti, spēju pielāgoties tirgus izmaiņām un ārējiem izaicinājumiem.

Grafiks Nr. 7

Avots: Lursoft

2023.gada 16.janvārī PricewaterhouseCoopers publicēja 26. “Globālās uzņēmumu vadītāju aptaujas” (“PwC’s 26th Annual Global CEO Survey”) rezultātus. Aptaujā piedalījās

4410 augstākā līmeņa vadītāji no 105 pasaules valstīm, tai skaitā arī no Latvijas. Latvijas uzņēmēji kā lielākus draudus uzņēmējdarbībai pieminēja ģeopolitiskos konfliktus, inflāciju, energokrīzi, kibernetikas risku, makroekonomisko nepastāvību, veselības apdraudējumus. Kā iespējamus risinājumus un pasākumus draudu seku mazināšanai pieminēja preču un pakalpojumu piedāvājuma dažādošanu, ieguldījumu palielināšanu kibernetikā vai datu privātumā, klātbūtnes koriģēšanu pašreizējos tirgos un/vai jaunu tirgu apgūšanu, preču un pakalpojumu cenu celšanu, darbības izmaksu samazināšanu, alternatīvu piegādātāju meklēšanu, pašreizējo projektu vai būtisku iniciatīvu pārvērtēšanu. Pēc Latvijas uzņēmumu vadītāju uzskatiem uzņēmējdarbības veicināšanai būtu nepieciešams attīstīt uzņēmējdarbības vidi, paaugstināt nodokļu vides konkurētspēju, samazināt valsts pārvaldes izmaksas.

2023.gada nogalē Līvānu novada pašvaldība veica uzņēmēju aptauju, ar mērķi noskaidrot Līvānu novada uzņēmēju viedokli par novada attīstības iespējām, problēmām un to iespējamajiem risinājumiem. Aptauju bija iespējams aizpildīt anonīmi tīmekļa vietnē www.visidati.lv.

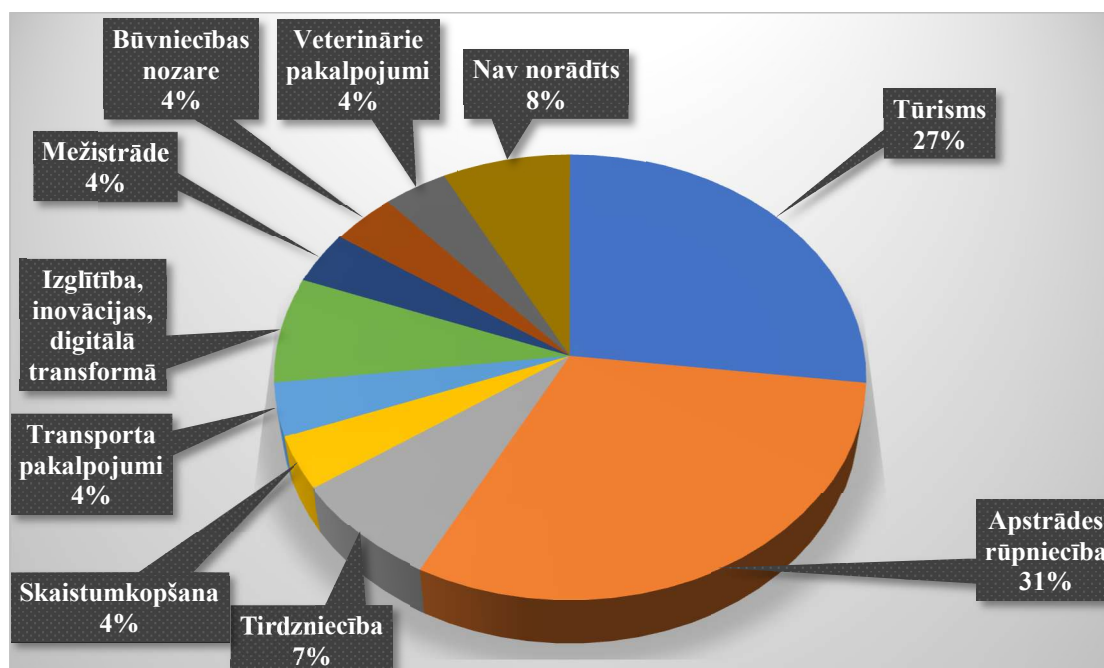
Anketā tika ietverti jautājumi par pārstāvēto uzņēmējdarbības nozari, uzņēmuma atrašanās vietu, vērtējums par sadarbību ar pašvaldību uzņēmējdarbības jomā, kā arī lūgts norādīt prioritātes, kuras pašvaldībai būtu jāattīsta, lai veicinātu uzņēmējdarbības attīstību.

Uzņēmēju aptaujas anketā bija 10 jautājumi, no tiem 4 slēgti jautājumi ar vienu iespējamu atbildes variantu, 2 daudzpusīgas izvēles jautājumi, kur iespējams izvēlēties vairākas atbildes un sniegt komentārus, 2 atvērtie jeb brīva teksta jautājumi. Respondentiem bija iespēja neatbildēt uz visiem jautājumiem. Tika aizpildītas 26 aptaujas anketas.

Visaktīvākie bija uzņēmēji, kas pārstāv izmitināšanas, ēdināšanas, pakalpojumu, viesmīlības un tūrisma nozari – 31% no respondentiem, līdzvērtīgi aktīvi bija apstrādes rūpniecības pārstāvji arī 31% no respondentiem, tirdzniecības nozares pārstāvji - 7% no respondentiem, 8% no respondentiem nenorādīja uzņēmējdarbības veidu, jeb norādīja nekorekti.

Grafiks Nr. 8

Aptaujas respondentu sadalījums pēc pārstāvētās uzņēmējdarbības nozares

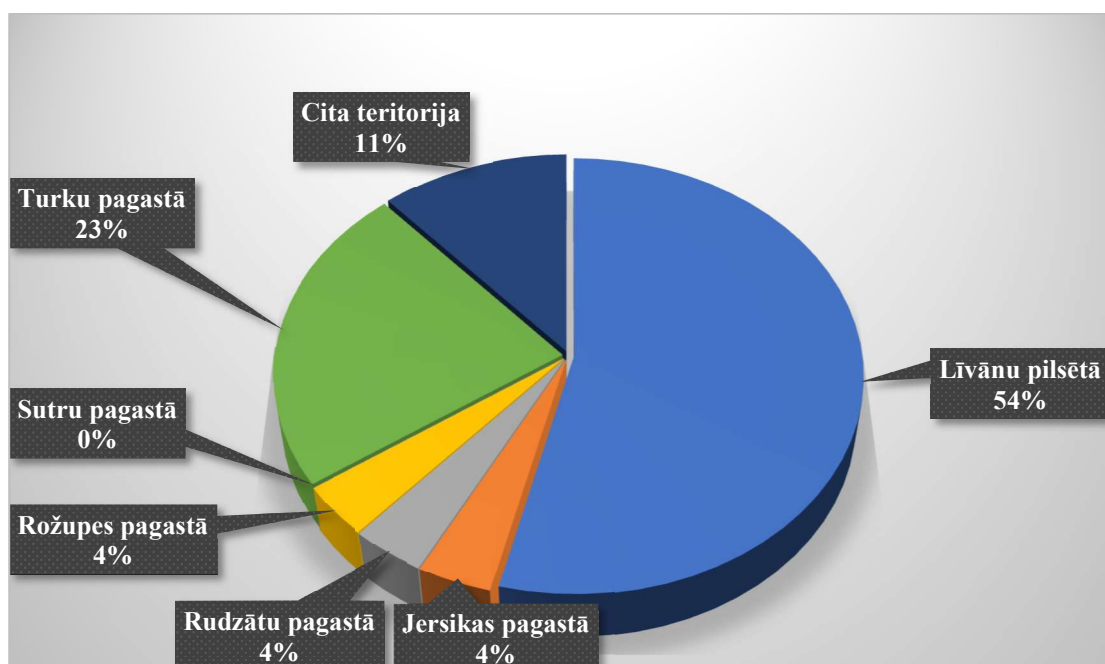
Avots: Uzņēmēju aptauja 2023

Visvairāk anketas aizpildīja uzņēmēji, kuri kā sava uzņēmuma atrašanās vietu norādīja Līvānu pilsētu - 54% no respondentiem, kā nākamie aktīvākie bija Turku pagasta uzņēmēji –23%

no respondentiem un 11% no respondentiem norādīja uzņēmējdarbības teritoriju citur, piemēram Latgali, Latviju un ES.

Grafiks Nr. 9

Aptaujas respondentu sadalījums pēc uzņēmuma atrašanās vietas

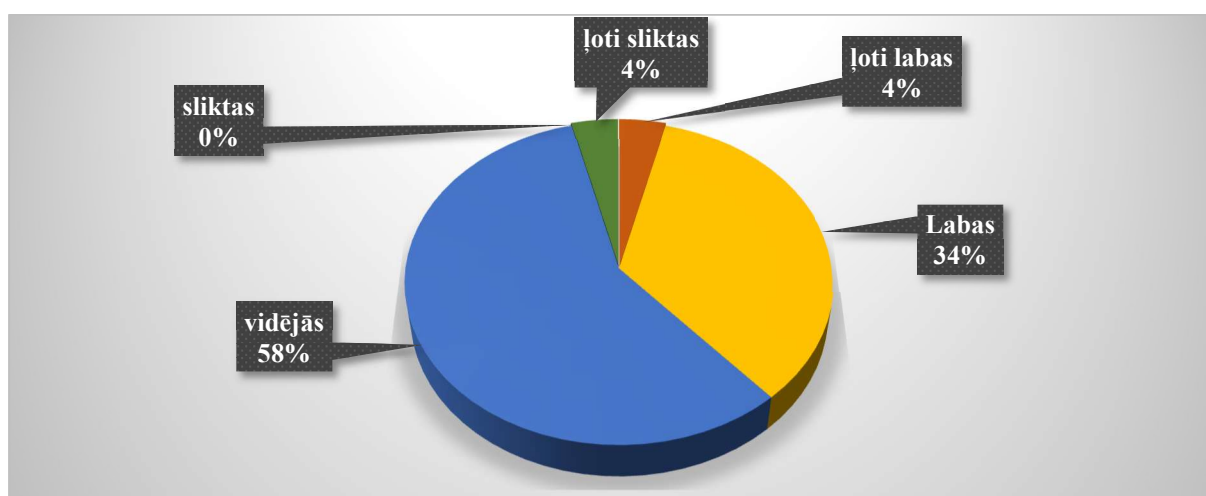

Avots: Uzņēmēju aptauja 2023

Aptaujas anketā tika lūgts novērtēt sava uzņēmuma attīstības iespējas novadā. Vairākums, jeb 58% respondentu attīstības iespējas novērtē kā vidējas, 34% respondentu kā labas un 4% respondentu norādīja kā ļoti labu. Aptaujas 4% no respondentiem norādīja, ka uzņēmuma attīstības iespējas Līvānu novadā vērtējamas, kā ļoti sliktas.

Grafiks Nr. 10

Uzņēmējdarbības attīstības iespēju novērtējums Līvānu novadā

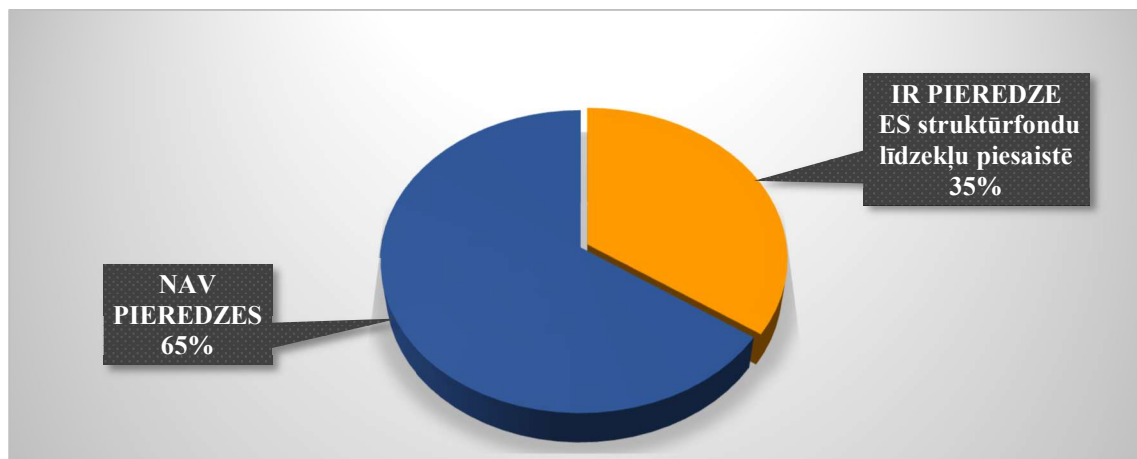
Avots: Uzņēmēju aptauja 2023

Uz jautājumu par pieredzi Eiropas Savienības struktūrfondu līdzekļu piesaistē lielākā uzņēmēju daļa, tas ir 65% no respondentiem, norādīja ka tādas nav. Kas galvenokārt saistīts ar

cilvēku kapacitātes trūkumu uzņēmumos un projektu sagatavošanas sarežģīto ceļu līdz tā realizācijai. Maziem uzņēmējiem ir jāvērtē piesaistīto līdzekļu kapacitāti, kas apaug ar procesa administrēšanas izmaksām, kā arī jāreķinās ar to, ka projekts var tikt arī neapstiprināts.

Grafiks Nr. 11

Uzņēmumu pieredze Eiropas Savienības struktūrfondu līdzekļu piesaistē

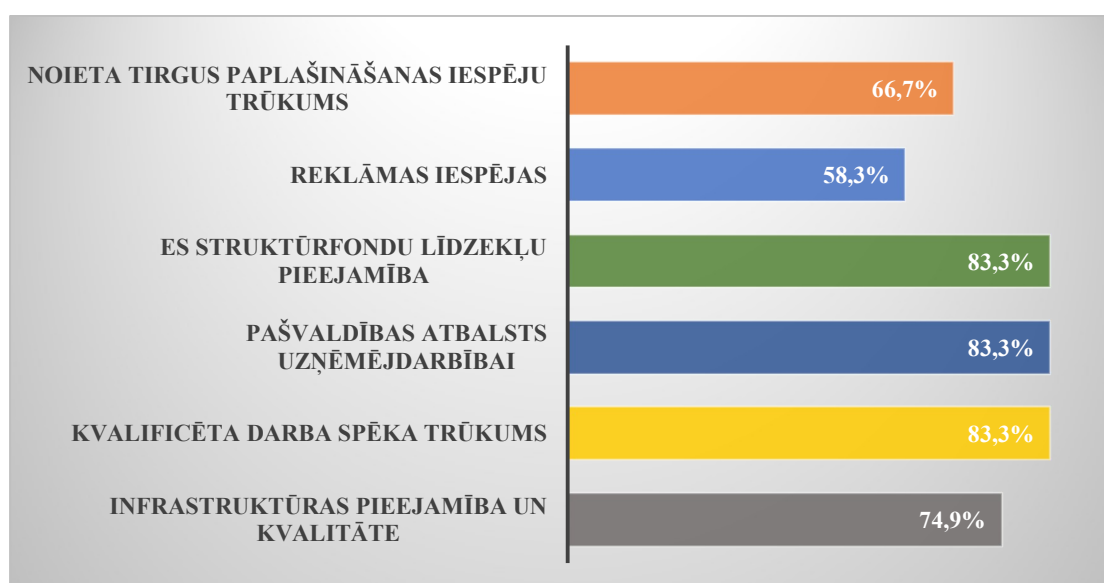
Avots: Uzņēmēju aptauja 2023

Aptaujas anketā 35% no respondentiem norādīja ka tiem ir pieredze Eiropas Savienības struktūrfondu līdzekļu piesaistē, galvenokārt energoefektivitātes paaugstināšanas, iekārtu iegādes, izglītības un digitalizācijas projektos.

Vienā no aptaujas jautājumiem tika lūgts atzīmēt uzņēmējiem aktuālās problēmas, novērtējot tās no 1 (nav aktuāli) līdz 10 (ļoti aktuāli), kā prioritārās tika noteiktas kvalificēta darba trūkums, pašvaldības atbalsts uzņēmējdarbībai un ES struktūrfondu līdzekļu pieejamība. Infrastruktūras pieejamības un kvalitātes nozīme novērtēta uz 74,9% un noieta tirgus paplašināšanas iespēju trūkums novērtēts uz 66,7%.

Grafiks Nr. 12

Līvānu novada uzņēmējiem aktuālās problēmas

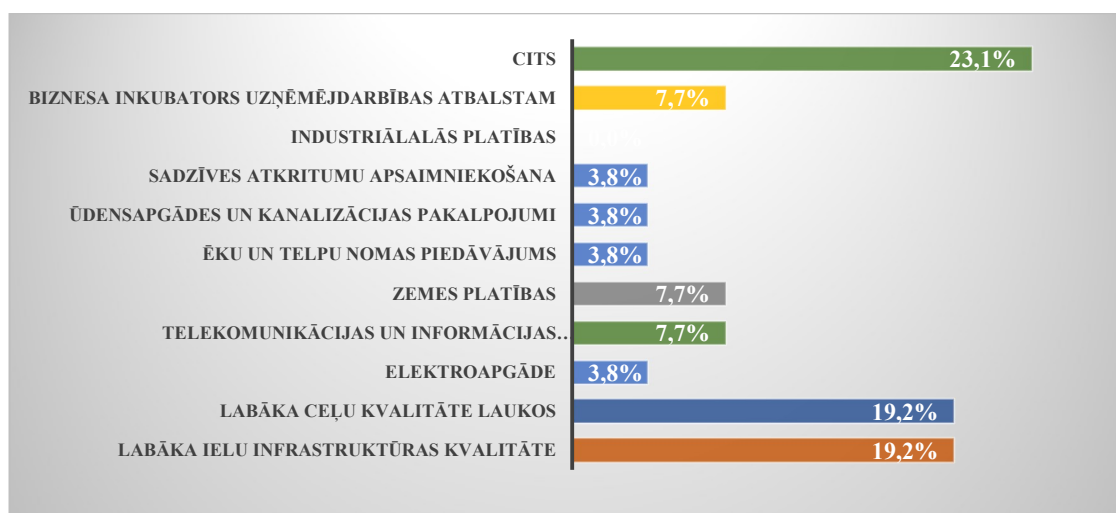

Avots: Uzņēmēju aptauja 2023

Uzņēmējiem tika lūgts atzīmēt no piedāvātām iespējām kritērijus, kuri varētu veicināt uzņēmējdarbības attīstību Līvānu novadā. Tika dota iespēja atzīmēt vairākus atbilžu variantus. Visvairāk, jeb 19,2% no respondentu atbildēm, tika norādīts labāka ceļu kvalitāte laukos un ielu infrastruktūras kvalitāte, 7,7% tika norādīts zemes platības, telekomunikācijas un informācijas tehnoloģijas, biznesa inkubators uzņēmējdarbības atbalstam. Nenovērtēta, jeb novērtēta ar nulli, palika industriālo platību nepieciešamība.

Grafiks Nr. 13

Uzņēmējdarbības attīstību veicinošie rādītāji Līvānu novadā

Avots: Uzņēmēju aptauja 2023

Pēc aptaujas datiem uzņēmējdarbības attīstības veicināšanai no pašvaldības puses būtu nepieciešams vairāk popularizēt Līvānu novada uzņēmumus publiskajā telpā, to norādīja 29,4% no respondentiem. Kā uzņēmējdarbības popularizēšanas iespēju minot rakstus Latvijas mēroga medijos un dalību dažādu nozaru izstādēs ar mūsu novada uzņēmēju kopējo standu.

Uzņēmēju aptaujas 17,6% no respondentiem uzskata, ka ir svarīgi tikties pašvaldības vadībai ar uzņēmējiem, it īpaši tas ir svarīgi tūrisma nozares pārstāvjiem, norādot vēlamo biežumu reizi ceturksnī/pusgadā. Vēlams būtu dažādot (mainīt) tikšanās vietas Līvānu novada teritorijas robežās, un uzaicinājumus sūtīt visiem novada uzņēmējiem, tai skaitā zemnieku saimniecībām un mājāsaimniecībām, kā arī nodublēt informāciju publiskajā vidē.

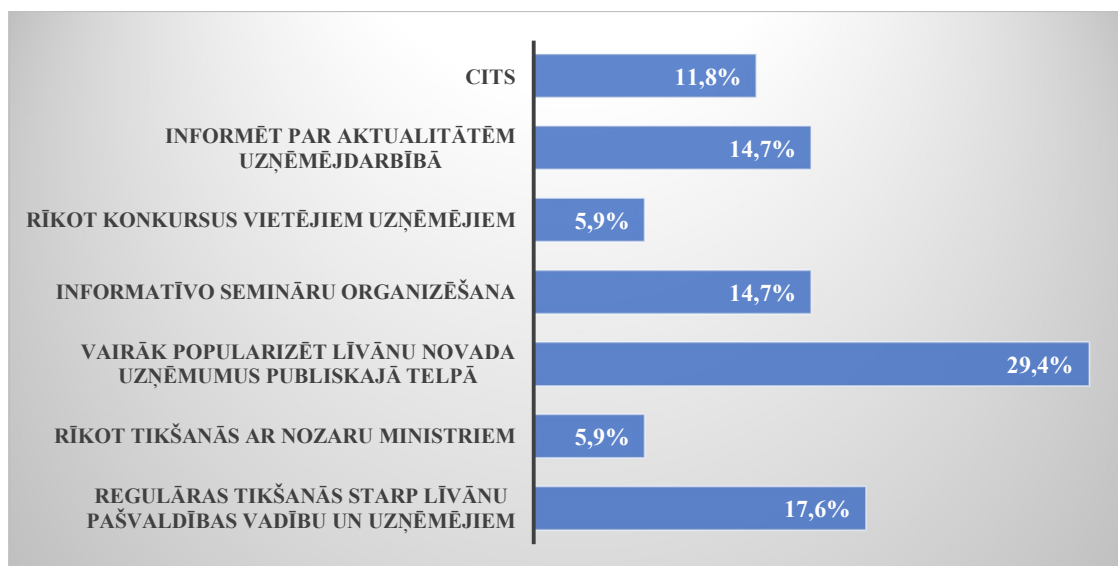
Aptaujā 14,7% no uzņēmējiem ir svarīgi būt informētiem uzņēmējdarbībā, it īpaši interesē informācija par valsts mēroga atbalsta pasākumiem un eksporta veicināšanas projektiem. Tika izteikts piedāvājums, izveidot katalogu vai datu bāzi ar novada uzņēmējiem, to īsu darbības aprakstu. Uzņēmējiem nodrošinot piekļuvi, piemēram informācijas ievietošanai par aktuālām vakancēm, produktiem, palīdzības meklēšanai kādā saimnieciskajā jautājumā utt..

Informatīvo semināru organizēšana ir svarīga 14,7% no respondentiem. Vēlamo semināru tēmas - grāmatvedības un nodokļu aktualitātes, lietvedība, darba drošība, ugunsdrošība, vides aizsardzība, KAIZEN, ražošanas vadība, LEAN, pārdošana, mārketinga.

Aptaujā 5,9% uzņēmēju uzskata, ka līdzvērtīgi svarīgi ir turpināt rīkot uzņēmējdarbības attīstības veicināšanas konkursus vietējiem uzņēmējiem. Tika izteikts priekšlikums rīkot papildus konkursus un aktivitātes uzņēmēju saliedēšanai, piemēram par vides sakārtotību, svētku noformējumu, kolektīvu iesaisti utt.. Un gada griezumā izvērtēt uzņēmēju atsaucību un aktivitāti pašvaldības rīkotajos konkursos un pasākumos, nomīnējot gada aktīvāko uzņēmumu.

Jautājumu par tikšanās rīkošanu ar nozares ministriem, uzņēmēji izteica priekšlikumus tikties arī ar VUGD, VDI, VVD pārstāvjiem, Latvijas un ārvalstu tūroperatoriem.

Līvānu novada pašvaldības atbalsts uzņēmējdarbības attīstības veicināšanai

Avots: Uzņēmēju aptauja 2023

2023.gada aptaujā tika dota iespēja brīvā formā sniegt priekšlikumus, kā pašvaldība var veicināt uzņēmumu straujāku izaugsmi. Priekšlikumu apkopojums:

Nr p.k.	Rādītāji/Nozares	Priekšlikumi/ierosinājumi
1.	<i>Tūrisma nozare</i>	- tūrisma objektu norāžu uzstādīšana (brūnās ceļa zīmes); - izveidot spēcīgu tūrisma informācijas centru; - jaunu maršrutu izstrāde pilsētā un lauku teritorijā, lai tūristi ilgāk uzkavētos Līvānu novadā; - unikāls tūrisma virziens - INDUSTRIĀLAIS tūrisms - attīstīšana Līvānos (vēstures informācijas apkopošana, foto materiālu veidošana, stāstu veidošana, maršruta izstrāde, popularizēšana ne tikai Latvijas mērogā) - ģida pakalpojumu nodrošināšana tūrisma grupām; - rīkot liela mēroga pasākumus, kas piesaistīs tuvāko novadu iedzīvotājus; - pašvaldības un tūrisma nozares uzņēmēju ciešāka sadarbība, pašvaldībai izvēloties tūrisma pakalpojumus uzsvāru likt uz vietējiem pakalpojumu sniedzējiem, tādējādi popularizējot un atbalstot novada uzņēmējus; - pašvaldībai jāmazina iesaiste tūrisma maksas pakalpojumu sniegšanā (naktsmītņu pakalpojumu sniegšanā, telpu nomā un atpūtas inventāra nomā); - novada viesiem suvenīru iegāde no vietējiem uzņēmējiem, ne tikai Līvānu stikla izstrādājumi; - kopīga transporta nodrošināšana tūrisma pakalpojumu sniedzēju nokļūšanai uz reģionāliem un

		nacionāliem tūrisma jomas pasākumiem, konferencēm, pieredzes apmaiņas braucieniem; • Līvānu novada kopīgā stenda dalības maksas segšana ikgadējā starptautiskajā tūrisma izstādē “BALTOUR” vai starptautiskajā izstādē Artigiano Fiera Milano; • tūrisma objektu pieguļošās teritorijas sakārtošana (ja blakus teritorija pieder trešajai personai, pašvaldības iesaiste piespiedu teritorijas sakārtošanā).
2.	<i>Infrastruktūras attīstība</i>	• lauku ceļu uzturēšana atbilstošā kvalitātē, lai pavasaros un rudenos uzņēmēji var izbraukt ar tehniku virs 10t; • pārskatīt rūpnieciskajā zonas ceļu un ietvju uzturēšanas klases prioritāti, īpaši ziemas periodā, ietvju un ceļu tīrīšanu veikt savlaicīgi, atbildīgi un kvalitatīvi. • priekšlikums Celtniecības ielas posmu (Celtniecības iela 33, Līvāni) pārņemt pašvaldības īpašumā. • rūpnieciskajā zonā (Celtniecības ielā 33, Līvāni) izveidot centralizēta ūdens un kanalizācijas tīkla pieslēgumu; • latvāņu apkarošana rūpnieciskajā zonā; • Dzirnau ielā, Līvāni salabot apgaismojumu- nedeģ visas laternas; • izvērtēt iespēju noasfaltēt ceļu gar Draudzes kapiem līdz Jaunsilavām; esošo lauku grants ceļu pārveidošana uz cietā seguma ceļiem
3.	<i>Uzņēmējdarbības atbalsta veidi:</i>	• novada esošo iedzīvotāju noturēšana un jaunu piesaiste, jo pieaugot patērētāju skaitam augs arī nepieciešamo preču un pakalpojumu apjomi, tādejādi tiks atbalstīta uzņēmējdarbība; • jaunu speciālistu piesaiste; • pašvaldības iepirkumos uzsvāru likt uz vietējiem uzņēmējiem, piemēram paredzot papildus vērtēšanas punktus, ja būvprojektu ģenerāluzņēmums piesaista vietējos novada uzņēmējus, vai izmanto to sniegtos pakalpojumus vai ražojumus; • industriālo preču un iepakojumu šķirošanas/nodošanas punkta izveide (ietināmās plēves, kartona kastes, iepakojuma lentas un stīpas, utt.) • izmitināšanas pakalpojumu uzlabošana- kvalitatīva viesnīca uzņēmēju viesu izmitināšanai; • samazināt nekustamā īpašuma nodokli; • samazināt birokrātiju; • reizi gadā rīkot vietējo uzņēmēju “GADATIRGU”, kur prezentēt visa novada uzņēmējus. Dalībnieki paši uzņēmēji, jaunieši un darba meklētāji. Ieguvums -sniegta informācija kādi darbības virzieni

		novadā, kādi produkti tiek ražoti, brīvas darba vakances. Skolēniem nodrošināta vieglāka profesijas izvēle, ar potenciālu atgriezties novadā; • Brīvu/neizmantotu telpu un ēku apzināšana, datu bāzes veidošana (tai skaitā privātais sektors), ar mērķi popularizēt uzņēmējdarbības attīstības iespējas.
--	--	--

Arī 2024.gadā Līvānu novada pašvaldība veica uzņēmēju aptauju. Piedalījās dažādu nozaru uzņēmēji, kas darbojas gan Līvānu pilsētā, gan pagastos. Aptaujas laikā tika nodefinētas sekojošās vajadzības:

Nr p.k.	Rādītāji	Piezīmes/Komentāri
1.	<i>Infrastruktūra</i>	• Lauku ceļu sakārtošana, bedrīšu remonts, seguma kvalitātes uzlabošana un uzturēšana visā novadā. • Pilsētas teritoriju sakārtošana: stāvvietas, pagalmi, apgaismojums, vizuālās vides uzlabošana. • Graustu un nesakoptu privāto teritoriju īpašnieku “disciplinēšana”, teritoriju un objektu sakārtošana.
2.	<i>Sakari un internets</i>	• Mobilo sakaru pārklājuma uzlabošana lauku teritorijās (īpaši Turkos). • Stabils un ātrs internets ārpus Līvānu pilsētas.
3.	<i>Atkritumi un vide</i>	• Sakārtota, loģiska un pieejama atkritumu apsaimniekošana. • Plašāks pakalpojumu klāsts no atkritumu apsaimniekotāja. • Šķiroto atkritumu, t.sk. BIO un plastmasas, nodošanas punktu/tīkla attīstīšana un pārstrādes veicināšana.
4.	<i>Dzīvojamais fonds un iedzīvotāju piesaiste</i>	• Jaunas dzīvojamās platības. • Iedzīvotāju skaita pieauguma veicināšana – trūkst kvalificēta darbaspēka. • Dzīvojamā fonda pieejamība kā priekšnoteikums, lai cilvēki varētu pārcelties strādāt uz Līvāniem.
5.	<i>Pašvaldības un uzņēmēju sadarbība, birokrātija</i>	• Labāka komunikācija ar uzņēmējiem – uzklaust, sadzirdēt, ne tikai “formāli komunicēt”. • Samazināt birokrātiju, padarīt būvvaldi un citus speciālistus pieejamākus. • Iesniegumu, lūgumu un jautājumu izskatīšana prioritārā kārtā, lai uzņēmējs jūt, ka ir vajadzīgs.

		• Vajadzīgi kompetenti speciālisti savā nozarē, nevis “universāli ierēdņi”.
6.	<i>Finansiāls un praktisks atbalsts uzņēmējiem</i>	• Palielināt mazo grantu apmērus, lai vairāk uzņēmumu varētu saņemt atbalstu. • Padarīt nekustamā īpašuma nodokli zemāku/saudzīgāku. • Pašvaldībai savu pakalpojumu un prezentācijas materiālu iepirkumos priekšroka jādod vietējiem ražotājiem, amatniekiem, pakalpojumu sniedzējiem. • Izveidot atvērta tipa biroju / coworking telpu, rīkot seminārus, meistarklases par inovācijām, jaunām vadības metodēm.
7.	<i>Tūrisms un novada tēls</i>	• Jauni tūrisma objekti un pasākumi, lai piesaistītu tūristus. • Brūnās ceļa zīmes, lielāka uzmanība “tālajiem galiem” – lai aktivitātes nav tikai centrā, bet arī nomalēs.
8.	<i>Izglītība un darbaspēks</i>	• Darbs pie izglītības iestāžu kvalitātes celšanas, lai jaunieši paliek novadā. • Veicināt kvalitatīva darbaspēka pieejamību uzņēmējiem (mācības, programmas jauniešiem utt.).
9.	<i>Valsts līmeņa jautājumi</i>	• Uzsvērts, ka daudz kas ir valsts līmeņa ekonomikas un nodokļu politikas jautājums, ko pašvaldība viena pati nevar izlabot. • Pašvaldības loma – būt uzņēmēju sabiedrotajai, kopā ar viņiem skaidri paust vajadzības valdībai/Saeimai.

Iedzīvotāju migrācija ir viens no būtiskākajiem faktoriem, kas ietekmē pašvaldības iedzīvotāju skaita izmaiņas, vecumstruktūru un arī attīstības iespējas ilgtermiņā. Iedzīvotāju pārcelšanās uz citām teritorijām vai atgriešanās novadā saistās gan ar nodarbinātības un izglītības iespējām, gan ar dzīves kvalitāti, mājokļu pieejamību un citiem sociālekonomiskiem apstākļiem. Tāpēc migrācijas rādītāju analīze sniedz svarīgu priekšstatu par to, vai novads piesaista iedzīvotājus vai, tieši pretēji, saskaras ar iedzīvotāju aizplūšanu. Turpmākajā tekstā aplūkots Līvānu novada ilgtermiņa migrācijas saldo 2022. un 2024. gadā, izceļot galvenās tendences un iespējamās sekas demogrāfiskajai situācijai.

Migrācijas saldo (jeb balance) ir starpība starp iebrukušo (imigrējušo) un izbraukušo (emigrējušo) iedzīvotāju skaitu noteiktā laika periodā. Ja saldo ir pozitīvs, tas nozīmē, ka iebrukušo ir vairāk nekā izbraukušo, savukārt negatīvs saldo norāda uz pretēju situāciju – iedzīvotāju aizplūšanu.

Līvānu novadā migrācijas rādītāji analizētajos gados ir mainīgi. 2022.gadā ilgtermiņa migrācijas saldo bija +56, kas nozīmē, ka attiecīgajā periodā iebrukušo iedzīvotāju skaits bija

lielāks nekā izbraukušo (imigrācija pārsniedza emigrāciju). Tas liecina par īslaicīgi labvēlīgāku migrācijas situāciju un iedzīvotāju pieplūdumu.

Tabula Nr.4

Iedzīvotāju starptautiskā ilgtermiņa migrācija Līvānu novadā 2024.gadā

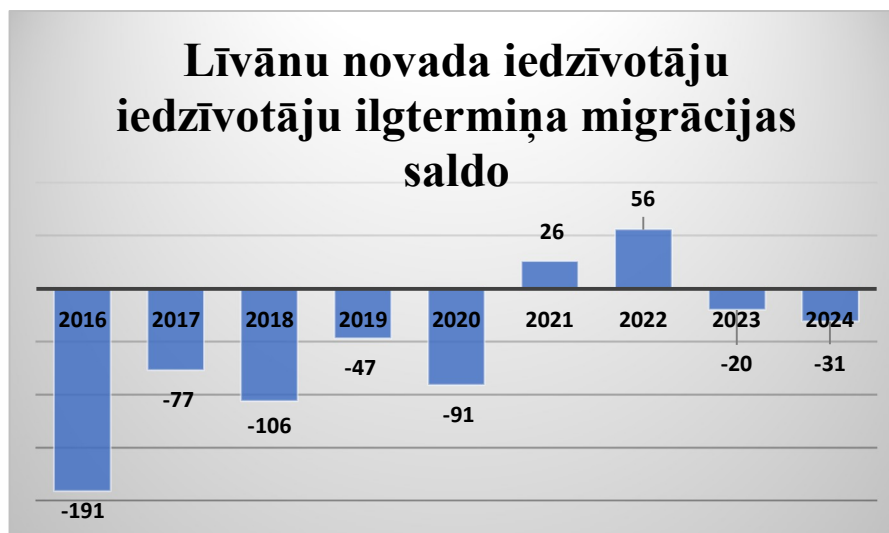
Vecuma grupas	Iebrauca	Izbrauca	Migrācijas saldo
0-14 gadi	5	16	-11
15-24 gadi	2	11	-9
25-34 gadi	9	23	-14
35-44 gadi	15	14	1
45-54 gadi	9	12	-3
55 gadi un vairāk	19	14	5
KOPĀ	59	90	-31

Avots: Centrālā statistikas pārvalde

Savukārt 2024. gadā situācija ir pasliktinājusies – ilgtermiņa migrācijas saldo ir -31, tātad izbraukušo skaits pārsniedz iebrukušo skaitu. Konkrēti, 2024. gadā no Līvānu novada izbrauca 90 cilvēki, bet iebrukā 59 cilvēki, kas kopumā veido negatīvu bilanci. Tas norāda uz iedzīvotāju skaita samazināšanos migrācijas rezultātā un iespējamiem faktoriem, kas mudina iedzīvotājus pārcelties uz citām teritorijām (darba iespējas, izglītība, dzīves kvalitāte u.c.).

Svarīgi arī tas, ka statistikas dati rāda: no novada biežāk izbrauc gados jauni iedzīvotāji, nereti kopā ar bērniem. Tas ilgtermiņā var ietekmēt novada demogrāfisko struktūru, jo samazinās jaunāko vecumgrupu īpatsvars, sarūk potenciālais darbaspēks un nākotnē var pieaugt sabiedrības novecošanās risks.

Grafiks Nr. 15

Avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde

Lai noskaidrotu Līvānu novada iedzīvotāju viedokli par apmierinātību ar pašvaldības darbu, pašvaldība ik gadu rīko iedzīvotāju aptaujas, kas pieejamas pašvaldības mājaslapā. Aptaujas ir anonīmas, un rezultāti izmantoti apkopotā veidā. 2022.gadā aptaujā piedalījās 108 respondents, 2023.gadā 150 respondenti, savukārt 2024.gadā 88 respondenti.

Atsaucoties uz 2024.gadā rīkoto aptauju, lielākais respondentu skaits, kas ir 48%, ir apmierināti ar Līvānu novada domes pakalpojumu klāstu un tā kvalitāti, 41% no respondentiem atbildēja, ka ir neapmierināti ar Līvānu novada domes pakalpojumu klāstu un dzīvi novadā.

Avots: Līvānu novada iedzīvotāju aptauja par 2024.gadu

Saskaņā ar Līvānu novada Dzimtsarakstu nodaļas apkopotajiem datiem 2015–2024. gadā Līvānu novadā visos gados mirstība pārsniedz dzimstību, tātad veidojas negatīvs dabiskais pieaugums. Kopumā 10 gados piedzima 797 bērni, nomira 1782 iedzīvotāji – dabiskā samazinājuma bilance ir ap –985 cilvēkiem. Atšķirība katru gadu ir liela: no –78 (2022. gadā) līdz –115 (2023. gadā).

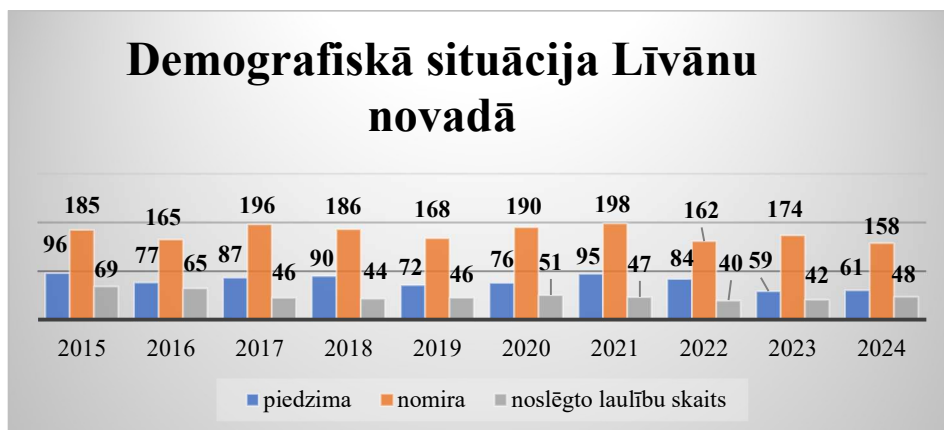
Dzimstība svārstās, bet kopējā tendence ir lejupslīdoša: no 96 (2015.gads) tā krītas līdz minimumam 59 (2023.gads), ar nelielu kāpumu līdz 61 (2024.gadā). Izteiktāks uzlabojums redzams 2021. gadā (95), tomēr tas nav noturīgs.

Mirstība visaugstākā ir 2021.gadā (198) un arī 2017.gadā (196), bet perioda beigās tā samazinās: 162 (2022.gads) un zemākais rādītājs 158 (2024.gads). Lai gan mirstība pēdējos gados krītas, tā joprojām ir būtiski lielāka par dzimstību.

Noslēgto laulību skaits kopumā samazinās salīdzinājumā ar perioda sākumu: no 69 (2015.gadā) un 65 (2016.gadā) līdz zemākajam līmenim 40 (2022.gads). Pēc tam ir neliela atkopšanās – 42 (2023.gads) un 48 (2024.gads), taču tas vēl neatgriežas 2015.–2016. gada līmenī.

Galvenā problēma ir ilgstoši negatīvs dabiskais pieaugums (mirstība > dzimstība), kas norāda uz iedzīvotāju skaita sarukšanu un, visticamāk, sabiedrības novecošanos. Laulību skaita kritums līdz 2022.gadam un tikai daļēja atkopšanās var netieši signalizēt arī par mazāk labvēlīgām priekšnosacījumiem ģimeņu veidošanai un dzimstībai.

Grafiks Nr. 17

Avots: Līvānu novada pašvaldības Dzimtsarakstu nodaļa

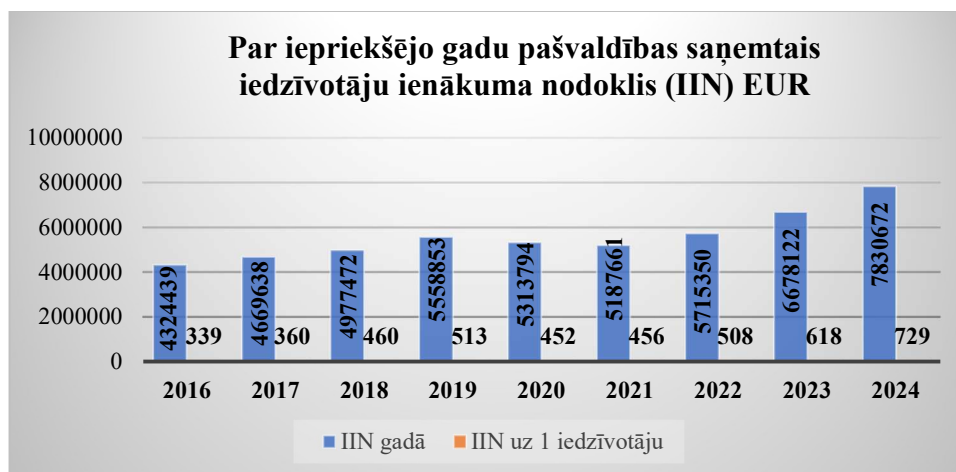
2016.–2024.gadā Līvānu novada pašvaldības saņemtie iedzīvotāju ienākuma nodokļa (IIN) ieņēmumi kopumā pieaug, lai gan perioda vidū ir īslaicīgs kritums. 2016.gadā IIN bija 4324439 EUR, bet 2024.gadā – jau 7830672 EUR, tātad pieaugums par 3506233 EUR jeb apmēram +81% (vidēji ~7,7% gadā).

Līdz 2019.gadam vērojama stabila izaugsme no 4,32 milj. (2016.gads) līdz 5,56 milj. EUR (2019.gads). 2020. un 2021.gadā seko kritums (2020.gadā –4,4%, 2021.gadā –2,4%), sasniedzot 5,19 milj. EUR 2021.gadā. No 2022.gada ieņēmumi atkal strauji aug 5,72 milj. (2022.gads), 6,68 milj. (2023.gads) un maksimums 7,83 milj. EUR (2024.gads). Lielākie gada pieaugumi ir 2023. un 2024.gadā (katru gadu ~+17%).

Arī IIN uz 1 iedzīvotāju kopumā būtiski palielinās no 339 EUR (2016.gads) līdz 729 EUR (2024.gads), t. i., par +390 EUR jeb ap +115% (vidēji ~10% gadā). Pēc kāpuma līdz 513 EUR (2019.gads) 2020.gadā ir kritums līdz 452 EUR, bet pēc tam seko noturīga izaugsme līdz 508 (2022.gads), 618 (2023.gads) un 729 EUR (2024.gads).

Pieaugums uz 1 iedzīvotāju ir straujāks nekā kopējais IIN, kas var liecināt gan par iedzīvotāju apliekamo ienākumu kāpumu, gan par iedzīvotāju skaita izmaiņām (piemēram, samazināšanos), vai abu faktoru kombināciju.

Grafiks Nr. 18

Avots: Centrālā statistikas pārvalde (CSP) un Valsts kase

Attīstības programmas 2019.-2025. īstenošanas rezultāti

Līvānu novada pašvaldības integrētās attīstības programma 2019. – 2025. gadam (turpmāk tekstā - Attīstības programma) ir vidējā termiņa plānošanas dokuments, kas izstrādāts saskaņā ar LR normatīvajiem aktiem. Līvānu novada pašvaldība uzsāka Attīstības programmas izstrādi 2017. gada 28. decembrī (domes sēdes lēmums Nr. 20 – 25 “Par Līvānu novada pašvaldības integrētās attīstības programmas 2019. – 2025. gadam izstrādi”) un noslēdza 2019. gada 28. februārī (domes sēdes lēmums Nr. 2 – 7 “Par Līvānu novada pašvaldības integrētās attīstības programmas 2019. – 2025. gadam Gala redakcijas apstiprināšanu).

Attīstības programmai ir izstrādāts Rīcību plāns 2019. – 2025. gadam un Investīciju plāns 2023. – 2025. gadam, un šie plāni katru gadu tiek pārskatīti un aktualizēti, iesaistot šajā procesā visas pašvaldības iestādes un kapitālsabiedrības, paredzot konkrētas rīcības un investīciju projektus izvirzīto mērķu sasniegšanā. 2024. gada Līvānu novada attīstības programmas Rīcības plāna un Investīciju plāna aktualizācija apstiprināta ar Līvānu novada domes 2024. gada 21. februāra sēdes lēmumu Nr. 2-6.

Lai būtu iespējams sekot līdzi, vai izstrādātās Attīstības programmas ieviešanas process atbilst plānotajam, Līvānu novada pašvaldība ir izstrādājusi Līvānu novada attīstības programmas 2019. – 2025. gadam īstenošanas uzraudzības kārtību. Uzraudzības ziņojumi tiek izstrādāti balstoties uz statistikas datu analīzi un Līvānu novada pašvaldības iestāžu un struktūrvienību sniegto informāciju. Ziņojumā jāanalizē Līvānu novada vispārīgās attīstības tendences, prioritāšu sasniegšanas rezultātie rādītāji un teritorijas attīstības (makroietekmes) rādītāji, ziņojuma noslēgumā jāsniedz būtiskākie secinājumi un priekšlikumi. Tiek veikta Investīciju plāna ieviešanas rezultātu analīze, izvērtējot katru investīciju plānā paredzēto rīcību un šajā jomā paveikto. Ziņojuma izstrādes ietvaros un arī attīstības darbu plānošanai tiek veikta ikgadējā aptauja “Kā jūs vērtējat Līvānu novada attīstības tendences” un tās rezultātu apkopošana, izvērtēšana. Uzraudzības ziņojuma izstrādi veic Līvānu novada Centrālās pārvaldes Plānošanas un attīstības nodaļa sadarbībā ar pašvaldības iestādēm un struktūrvienībām.

Ar Līvānu novada domes 25.04.2024. sēdes lēmumu Nr. 4-18 “Par Līvānu novada pašvaldības attīstības programmas 2026.–2032. gadam izstrādes uzsākšanu”, nolēma uzsākt Līvānu novada pašvaldības attīstības programmas 2026.–2032. gadam izstrādi.

1.attēls.

Līvānu novada pašvaldības integrētās attīstības programmas 2019. – 2025. gadam attīstības prioritātes un rīcību virzieni

2022.–2024. gadā Līvānu novada pašvaldība konsekventi turpināja investīciju projektu īstenošanu, galvenokārt izmantojot ES fondu finansējumu, kā arī Valsts budžeta programmas (2022. gadā arī Valsts kases aizdevumus un pašvaldības budžeta investīcijas). Projekti bija vērsti uz novada dzīvesvides un uzņēmējdarbības vides uzlabošanu.

- 2022. gadā realizācijā bija 11 projekti, no tiem 5 pabeigti. Kopējā projektu kopsumma – 5,51 milj. EUR, faktiski apgūts 1,71 milj. EUR. Finansējums piesaistīts no vairākām programmām, t.sk. ELFLA, ERAF, ESF u.c.

- 2023. gadā projektu apjoms pieauga: realizācijā 18 projekti, no tiem 12 pabeigti. Kopējā kopsumma – 4,05 milj. EUR, apgūts 1,09 milj. EUR. Saglabājās līdzīgs fondu un programmu finansējuma klāsts (ELFLA, ERAF, ESF u.c.).
- 2024. gadā realizācijā bija 13 projekti, no tiem 7 pabeigti. Kopējā kopsumma – 5,4 milj. EUR, apgūts 1,3 milj. EUR. Finansējuma avotos papildus izceļas Atvēršanas fonds un Valsts zivju fonds, līdzās ERAF un valsts budžetam.

Kopumā redzams, ka projektu skaits un pabeigto projektu īpatsvars pa gadiem svārstās, bet investīciju aktivitāte saglabājas augsta, ar nozīmīgu finansējuma apguvi katru gadu (1,71 milj. → 1,09 milj. → 1,3 milj. EUR).

N.p.k.	Sadarbības Iestāde / Finansētājs	Projektu izdevumi 2022.-2024. gadā (t.sk. publiskais un privātais finansējums)	Projekta nosaukums	Sasaiste ar attīstības programmu 2019.-2025.gadam
1.	CFLA/ ESF	100981,78	Veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumu īstenošana Līvānu novada iedzīvotājiem Nr.9.2.4.2/16/I/006	<i>Rīcības virziens 2.2. (Vietējiem iedzīvotājiem, esošajiem un potenciālajiem uzņēmējiem un investoriem tiek nodrošināta pievilcīga sociālā vide), uzdevums 2.2.2. (Nodrošināt veselības aprūpes un sociālo pakalpojumu pieejamību un attīstību Līvānu novadā)</i>
2.	VISC/ ESF	29254,08	Līvānu novada izglītības iestāžu kapacitātes paaugstināšana izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai Nr.8.3.2.2./16/I/001	<i>Rīcības virziens 1.2. (Skolas vecumā (7-18 gadi) tiek saglabātas un attīstītas pamata dzīves prasmes, individualitāte, lokālpatriotisms, biznesa pamatzināšanas, personīgā iniciatīva, atbildība un interese par dabas zinātnēm), uzdevums 1.2.1. (Palielināt atbalstu vispārējās izglītības iestādēm izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai)</i>
3.	VIAA/ ESF	8893,92	Karjeras izglītības atbalsta sistēmas izveide Līvānu novadā Nr. 8.3.5.0/16/I/001	<i>Rīcības virziens 1.2. (Skolas vecumā (7-18 gadi) tiek saglabātas un attīstītas pamata dzīves prasmes, individualitāte, lokālpatriotisms, biznesa pamatzināšanas, personīgā iniciatīva, atbildība un interese par dabas zinātnēm), uzdevums 1.2.1. (Palielināt atbalstu vispārējās izglītības iestādēm izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai)</i>
4.	IKVD/ ESF	36122,61	Atbalsts priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas samazināšana (PuMPuRS) Nr. 8.3.4.0/16/I/001	<i>Rīcības virziens 1.2. (Skolas vecumā (7-18 gadi) tiek saglabātas un attīstītas pamata dzīves prasmes, individualitāte, lokālpatriotisms, biznesa pamatzināšanas, personīgā</i>

				<i>iniciatīva, atbildība un interese par dabas zinātnēm), uzdevums 1.2.1. (Palielināt atbalstu vispārējās izglītības iestādēm izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai)</i>
5.	CFLA/ ERAF	265353,79	Līvānu industriālās zonas infrastruktūras pielāgošana jaunu uzņēmumu izvietošanai un uzņēmējdarbības attīstības veicināšanai 1. kārta (siltums teritorijas sakārtošana, noliktavas laukuma izbūve) Nr. 5.6.2.0/20/I/010	<i>Rīcības virziens 2.5. (Vietējiem iedzīvotājiem, esošajiem un potenciālajiem uzņēmējiem un investoriem tiek nodrošināta pievilcīga un viņu vajadzībām atbilstoša uzņēmējdarbības vide), uzdevums 2.5.1. (Radīt un attīstīt piemērotu tehnisko infrastruktūru uzņēmējdarbības attīstības veicināšanai Līvānu novadā)</i>
6.	LAD / ELFLA	7796,03	Tehniskā aprīkojuma iegāde Līvānu novada pagastu sabiedrisko un kultūras pasākumu kvalitātes uzlabošanai Nr. 22-03-AL21-A019.2205-000004	<i>Rīcības virziens 2.2. (Vietējiem iedzīvotājiem, esošajiem un potenciālajiem uzņēmējiem un investoriem tiek nodrošināta pievilcīga un viņu vajadzībām atbilstoša sociālā vide), uzdevums 2.2.4. (Nodrošināt kultūras pakalpojumu pieejamību un dažādošanu, rekreācijas teritoriju izveidi un labiekārtošanu Līvānu novadā saturīga brīvā laika pavadīšanai)</i>
7.	LAD/ Valsts zivju fonds	5318,00	Aprīkojuma iegāde zivju resursu kontroles un aizsardzības pasākumu nodrošināšanai Līvānu novada ūdenstīpēs Nr. 23-00-S0ZF03-000026	<i>Rīcības virziens 2.3. (Vietējiem iedzīvotājiem, esošajiem un potenciālajiem uzņēmējiem un investoriem tiek nodrošināta pievilcīga un viņu vajadzībām atbilstoša dabas vide), uzdevums 2.3.2. (Nodrošināt vides kvalitātes saglabāšanu, dabas resursu uzlabošanu un vides risku mazināšanu Līvānu novada teritorijā)</i>
8.	LAD/ Valsts zivju fonds	1822,11	Aprīkojuma iegāde zivju resursu kontroles un aizsardzības pasākumu nodrošināšanai Līvānu novada ūdenstīpēs Nr. 23-00-S0ZF03-000034	<i>Rīcības virziens 2.3. (Vietējiem iedzīvotājiem, esošajiem un potenciālajiem uzņēmējiem un investoriem tiek nodrošināta pievilcīga un viņu vajadzībām atbilstoša dabas vide), uzdevums 2.3.2. (Nodrošināt vides kvalitātes saglabāšanu, dabas resursu uzlabošanu un vides risku mazināšanu Līvānu novada teritorijā)</i>
			Aprīkojuma iegāde Sociālās aprūpes centram	<i>Rīcības virziens 2.2. (Vietējiem iedzīvotājiem, esošajiem un potenciālajiem</i>

9.	LAD	9986,13	“Rožlejas” Nr. 22-03-AL21- A019.2206-000002	<i>uzņēmējiem un investoriem tiek nodrošināta pievilcīga un viņu vajadzībām atbilstoša sociālā vide), uzdevums 2.2.2. (Nodrošināt veselības aprūpes un sociālo pakalpojumu pieejamību un attīstību Līvānu novadā)</i>
10.	CFLA /ERAF	7545,56	Gājēju infrastruktūras attīstība Līvānu pilsētā drošības nodrošināšanai Nr. 5.1.1.3/1/23/A/050 realizācijā	<i>Rīcības virziens 2.4. (Vietējiem iedzīvotājiem, esošajiem un potenciālajiem uzņēmējiem un investoriem tiek nodrošināta pievilcīga un viņu vajadzībām atbilstoša tehniskā infrastruktūra), uzdevums 2.4.1. (Nodrošināt pašvaldības autoceļu un ielu infrastruktūras atjaunošanu un kvalitātes uzlabošanu)</i>
11.	CFLA /ERAF	0,00	Rudzātu parka teritorijas labiekārtošana Rudzātu pagastā, Līvānu novadā Nr. 5.1.1.3/1/23/A/048 realizācijā	<i>Vietējiem iedzīvotājiem, esošajiem un potenciālajiem uzņēmējiem un investoriem tiek nodrošināta pievilcīga un viņu vajadzībām atbilstoša sociālā vide), uzdevums 2.2.4. (Nodrošināt kultūras pakalpojumu pieejamību un dažādošanu, rekreācijas teritoriju izveidi un labiekārtošanu Līvānu novadā saturīga brīvā laika pavadīšanai)</i>
12.	CFLA /ERAF	0,00	Mājokļu atjaunošana sociāli ekonomikās integrācijas nodrošināšanai Līvānu pilsētā Nr. 4.3.1.3/1/24/A/015 realizācijā	<i>Rīcības virziens 2.2. (Vietējiem iedzīvotājiem, esošajiem un potenciālajiem uzņēmējiem un investoriem tiek nodrošināta pievilcīga un viņu vajadzībām atbilstoša sociālā vide), uzdevums 2.2.1. (Uzlabot Līvānu novada iedzīvotāju dzīvojamā fonda kvalitāti un pieejamību)</i>
13.	CFLA /AF	450,00	Atbalsta pasākumu cilvēkiem ar invaliditāti mājokļu vides pieejamības nodrošināšana Līvānu novadā Nr.3.1.2.1.i.0/2/24/I/C FLA/017) realizācijā	<i>Rīcības virziens 2.2. (Vietējiem iedzīvotājiem, esošajiem un potenciālajiem uzņēmējiem un investoriem tiek nodrošināta pievilcīga un viņu vajadzībām atbilstoša sociālā vide), uzdevums 2.2.1. (Uzlabot Līvānu novada iedzīvotāju dzīvojamā fonda kvalitāti un pieejamību)</i>
14.	Interreg / LAT-LIT	251,60	“Mobilā daudzpakalpojumu koncepcijas izstrāde sociāli mazaizsargātām grupām Līvānos un	<i>Rīcības virziens 2.6. (Vietējiem iedzīvotājiem, esošajiem un potenciālajiem uzņēmējiem un investoriem tiek nodrošināta pievilcīga un viņu vajadzībām</i>

			Mažeikšos "; "Mobile multiservice concept development for socially vulnerable groups in Livani and Mažeikiai" LL-00088 realizācijā	<i>atbilstoša pārvaldības vide), uzdevums 2.6.1. (Uzlabot un pilnveidot valsts un pašvaldības sniegto pakalpojumu klāstu Līvānu novadā)</i>
15.	VIF / EKII	210715,57	Viedo apgaismojuma tehnoloģiju uzstādīšana Līvānu novadā, EKII-7/28 realizācijā	<i>Rīcības virziens 2.4. (Vietējiem iedzīvotājiem, esošajiem un potenciālajiem uzņēmējiem un investoriem tiek nodrošināta pievilcīga un viņu vajadzībām atbilstoša tehniskā infrastruktūra), uzdevums 2.4.1. (Nodrošināt pašvaldības autoceļu un ielu infrastruktūras atjaunošanu un kvalitātes uzlabošanu)</i>
16.	LAD / Valsts zivju fonds	6873,00	Aprīkojuma iegāde zivju resursu kontroles un aizsardzības pasākumu nodrošināšanai Līvānu novada ūdenstilpēs pabeigts 2024. gadā	<i>Rīcības virziens 2.3. (Vietējiem iedzīvotājiem, esošajiem un potenciālajiem uzņēmējiem un investoriem tiek nodrošināta pievilcīga un viņu vajadzībām atbilstoša dabas vide), uzdevums 2.3.2. (Nodrošināt vides kvalitātes saglabāšanu, dabas resursu uzlabošanu un vides risku mazināšanu Līvānu novada teritorijā)</i>
17.	VK aizņēmums	1814245,96	Ielu pārbūve Līvānos, Līvānu novadā	<i>Rīcības virziens 2.4. (Vietējiem iedzīvotājiem, esošajiem un potenciālajiem uzņēmējiem un investoriem tiek nodrošināta pievilcīga un viņu vajadzībām atbilstoša tehniskā infrastruktūra), uzdevums 2.4.1. (Nodrošināt pašvaldības autoceļu un ielu infrastruktūras atjaunošanu un kvalitātes uzlabošanu)</i>
18.	Valsts kases aizdevums	442505,54	Līvānu novada pilsētas ielas un pagasta ceļu pārbūve (veikta autoceļa T03 "Līvāni – Aizpurieši – Sila Sprogi – Daukstes – Silavas" 1,26 km, autoceļa T14 "Jaunsilavas – Aizpurieši" 0,64 km, Pļavu ielas 0,350 km pārbūve)	<i>Rīcības virziens 2.4. (Vietējiem iedzīvotājiem, esošajiem un potenciālajiem uzņēmējiem un investoriem tiek nodrošināta pievilcīga un viņu vajadzībām atbilstoša tehniskā infrastruktūra), uzdevums 2.4.1. (Nodrošināt pašvaldības autoceļu un ielu infrastruktūras atjaunošanu un kvalitātes uzlabošanu)</i>
			Pašvaldības autoceļu atjaunošana/pārbūve,	<i>Rīcības virziens 2.4. (Vietējiem iedzīvotājiem,</i>

19.		428755,79	Rožupes pagastā, Līvānu Novadā	<i>esošajiem un potenciālajiem uzņēmējiem un investoriem tiek nodrošināta pievilcīga un viņu vajadzībām atbilstoša tehniskā infrastruktūra), uzdevums 2.4.1. (Nodrošināt pašvaldības autoceļu un ielu infrastruktūras atjaunošanu un kvalitātes uzlabošanu)</i>
20.	Valsts budžeta mērķdotācija	138971,31	Līvānu novada Jersikas pagasta Daugavas un Vītolu ielu atjaunošana	<i>Rīcības virziens 2.4. (Vietējiem iedzīvotājiem, esošajiem un potenciālajiem uzņēmējiem un investoriem tiek nodrošināta pievilcīga un viņu vajadzībām atbilstoša tehniskā infrastruktūra), uzdevums 2.4.1. (Nodrošināt pašvaldības autoceļu un ielu infrastruktūras atjaunošanu un kvalitātes uzlabošanu)</i>
21.	VK aizņēmums	166876,24	Apvienotā velo un gājēju celiņa izbūve Rīgas ielā, Līvānos, Līvānu novadā pabeigts 2024. gadā	<i>Rīcības virziens 2.4. (Vietējiem iedzīvotājiem, esošajiem un potenciālajiem uzņēmējiem un investoriem tiek nodrošināta pievilcīga un viņu vajadzībām atbilstoša tehniskā infrastruktūra), uzdevums 2.4.1. (Nodrošināt pašvaldības autoceļu un ielu infrastruktūras atjaunošanu un kvalitātes uzlabošanu)</i>
22.	Pašvaldības līdzekļi	101021,19	Brīvības ielas noslēguma posma Līvānos, Līvānu novadā pārbūve pabeigts 2024. gadā	<i>Rīcības virziens 2.4. (Vietējiem iedzīvotājiem, esošajiem un potenciālajiem uzņēmējiem un investoriem tiek nodrošināta pievilcīga un viņu vajadzībām atbilstoša tehniskā infrastruktūra), uzdevums 2.4.1. (Nodrošināt pašvaldības autoceļu un ielu infrastruktūras atjaunošanu un kvalitātes uzlabošanu)</i>
23.	Pašvaldības līdzekļi	145785,07	Līvānu novada ceļu pārbūve/atjaunošana (Varoņu ielas atjaunošana Rudzātos, Līvānu novadā un Parka ielas atjaunošana Rudzātos, Līvānu novadā) pabeigts 2024. gadā	<i>Rīcības virziens 2.4. (Vietējiem iedzīvotājiem, esošajiem un potenciālajiem uzņēmējiem un investoriem tiek nodrošināta pievilcīga un viņu vajadzībām atbilstoša tehniskā infrastruktūra), uzdevums 2.4.1. (Nodrošināt pašvaldības autoceļu un ielu infrastruktūras</i>

				<i>atjaunošanu un kvalitātes uzlabošanu)</i>
24.	Pašvaldības līdzekļi	103982,18	Ielu apgaismojuma izbūve Grīvas, Daugavas un Jersikas ielās, Līvānos, Līvānu novadā pabeigts 2024. gadā	<i>Rīcības virziens 2.4. (Vietējiem iedzīvotājiem, esošajiem un potenciālajiem uzņēmējiem un investoriem tiek nodrošināta pievilcīga un viņu vajadzībām atbilstoša tehniskā infrastruktūra), uzdevums 2.4.1. (Nodrošināt pašvaldības autoceļu un ielu infrastruktūras atjaunošanu un kvalitātes uzlabošanu)</i>
25.	Valsts budžeta dotācija	12330,43	Līvānu novada pašvaldības 2023. gada plūdu skarto teritoriju seku novēršana pabeigts 2024. gadā	<i>Rīcības virziens 2.3. (Vietējiem iedzīvotājiem, esošajiem un potenciālajiem uzņēmējiem un investoriem tiek nodrošināta pievilcīga un viņu vajadzībām atbilstoša dabas vide), uzdevums 2.3.2. (Nodrošināt vides kvalitātes saglabāšanu, dabas resursu uzlabošanu un vides risku mazināšanu Līvānu novada teritorijā)</i>
26.	Valsts budžeta dotācija	22438,26	Valsts un pašvaldību vienoto klientu apkalpošanas centru (VPVKAC) izveide	<i>Rīcības virziens 2.6. („Vietējiem iedzīvotājiem, esošajiem un potenciālajiem uzņēmējiem un investoriem tiek nodrošināta pievilcīga un viņu vajadzībām atbilstoša pārvaldības vide”), uzdevums 2.6.1. („Uzlabot un pilnveidot valsts un pašvaldības sniegto pakalpojumu klāstu Līvānu novadā”)</i>

Līvānu novadā iedzīvotāji aktīvi iesaistās vides labiekārtošanā – iedzīvotāji ne tikai izsaka idejas, bet arī tās īsteno, piedaloties “Mazo grantu” projektu konkursā. Šī pieeja stiprina piederību vietai, veicina sadarbību starp iedzīvotājiem un pašvaldību, kā arī dod iespēju kopienai pašai lemt par praktiskiem uzlabojumiem – no publiskās telpas sakārtošanas līdz sociālai iekļaušanai un izglītojošām aktivitātēm.

2022. gadā konkursā saņemti 9 projektu pieteikumi, no kuriem atbalstīti pieci, piešķirot kopējo finansējumu 4000,00 EUR. Atbalstītie projekti aptvēra gan publiskās ārtelpas uzlabojumus, gan kultūrvēsturisku objektu sakārtošanu un sociālo atbalstu:

- iedzīvotāju iniciatīvas grupas “Sveiks, Veiks!” projekts “Dubnas krasta un Līvānu veikparka teritorijas labiekārtošana” – 903 EUR. Dubnas krasta labiekārtošana, uzstādot atkritumu urnu, ģērbtuvī, koka terasīti, ko varēs izmantot visi novada iedzīvotāji un viesi;
- biedrības “Pomorje” projekts “Dievnama priekštelpas sienu apdare ar dēļiem, jaunu vārtu un logu uzstādīšana Vecticībnieku baznīcā Līvānu novada Rudzātu pagasta Mālkalnā” – 965 EUR. Dievnama priekštelpas sienu apdare ar dēļiem, jaunu vārtu un logu uzstādīšana Vecticībnieku baznīcā Līvānu novada Rudzātu pagasta Mālkalnā;

- iedzīvotāju iniciatīvas grupas "Mēs varam" projekts "Sutru pagasta Šultu kapsētas vārtu renovācija" – 1000 EUR. Sutru pagasta Šultu kapsētas vārtu renovācija (vecās ķieģeļu vārtu arkas atjaunošana, krāsas atjaunošana, teritorijas sakārtošana);
- iedzīvotāju iniciatīvas grupas "Kopā" projekts "Tu vari, ja tu dari!" – 520 EUR. Izveidotas 2 dabas takas 5,6 un 6,6 km garumā, ko varēs izmantot soļotāji, nūjotāji, skrējēji, velobraucēji. Takas sākums un beigas atrodas Grīvas aktīvās atpūtas parkā;
- biedrības "Baltā māja" projekts "Dienas kopā ar draugiem" – 612 EUR. Aktivitātes sociālajam riskam pakļautajām iedzīvotāju grupām: bēgļiem no Ukrainas, senioriem, cilvēkiem ar invaliditāti.

2023. gadā konkursa ietvaros tika 6 projektu pieteikumi, un finansējums 6 000,00 EUR apmērā piešķirts pieciem projektiem. Lēmums par finansējuma piešķiršanu balstījās uz diviem vienlīdz svarīgiem balstiem: 50% noteica komisijas balsojums un 50% – iedzīvotāju balsojums. Sabiedrības iesaiste bija ļoti augsta – kopumā par projektiem nobalsoja 1336 personas. Finansējums tika piešķirts:

- biedrības "Atbalsts Līvānu novada bērniem" projektam "ROBOTIKA". Piešķirtais finansējums 1431,25 EUR. Projekta ietvaros iegādāts planšetdators un LEGO Education SPIKE Prime papild komplekti, organizētas sacensības un veicināta robotikas nodarbību popularizēšana, ko apmeklēja Līvānu novada bērni;
- biedrības "POMORJE" projektam "Dzīvojamo telpu (pirts, pagrabs, virtuve) labiekārtošana". Piešķirtais finansējums 1427,40 EUR. Ierīkota dievnama pirts telpa, uzstādīta krāsns, ierīkots pieliekamais un pagrabs Vecticībnieku baznīcā Līvānu novada Rudzātu pagasta Mālkalnā;
- iniciatīvas grupas "Roku rokā visi kopā" projektam "Svaigā gaisā domas raisās". Piešķirtais finansējums 1257,88 EUR. Uzstādīts spēļu namiņš un smilšukaste Rožupē, Līvānu novada, veicinot bērnu pilnvērtīgu attīstību un uzlabojot apkārtnes infrastruktūru, ko atklāja ar pasākumu "Birst, ripo, slīd";
- iniciatīvas grupas "Līvānu katoļu draudzes aktīvisti" projektam "Līvānu katoļu baznīcas dārza teritorijas labiekārtošana". Piešķirtais finansējums 1428,78 EUR. Projekta ietvaros veikta Līvānu Svētās Erceņģeļa Miķeļa Romas katoļu baznīcas dārza teritorijas labiekārtošana, uzstādīti divi soli abās pusēs pie galvenās ieejas vārtiem un divi soli baznīcas dārza tālākajā stūrī;
- iniciatīvas grupas "Radoši Rudzātiem" projektam "Grīdas un elektroinstalācijas atjaunošana Mednieku istabā". Piešķirtais finansējums 454,69 EUR. Atjaunota satikšanās telpa - "Mednieku istaba", telpas pieejamas ikvienam Līvānu novada iedzīvotājam.

2024. gadā līdzdalības modelis tika turpināts un vēl vairāk nostiprināts. Saņemti 9 projektu pieteikumi, finansējums kopējā apmērā 7189,07 EUR piešķirts pieciem projektiem, saglabājot principu – 50% komisijas un 50% iedzīvotāju balsojums. Iedzīvotāju aktivitāte pieauga: par projektiem kopumā nobalsoja 1623 personas. Īstenotie projekti skaidri parāda, ka iedzīvotāji spēj vienoties par praktiski nozīmīgām prioritātēm:

- iedzīvotāju iniciatīvas grupa "Mēs Rudzātiem", projekts "Ambulances ēkas uzlabošana". Piešķirtais finansējums 1500 EUR. Projekta ietvaros Ambulances ēkai uzstādīti durvju jumiņi un lietussūdeņu notekas;
- biedrība "Atbalsts Līvānu novada bērniem", projekts "Robotika ". Piešķirtais finansējums 1484,44 EUR. Projekta ietvaros iegādāti divi robotikas komplekti un planšetdatori, organizētas robotikas nodarbības novada bērniem, veicinot radošu un izglītojošu brīvā laika pavadīšanu, attīstot talantus un tehniskās zināšanas;

- iedzīvotāju iniciatīvas grupa “Bērni – sabiedrības nākotne”, projekts “Mācību siltumnīcas izveide Līvānu pirmsskolas izglītības iestādē “Rūķīši” Avotu ielā”. Piešķirtais finansējums 1384,74 EUR. Projekta ietvaros tika iegādāta siltumnīca, veikta tās labiekārtošana – zemes uzrakšana, kastu uzstādīšana un piepildīšana, celiņa ierīkošana, komposta kastes uzstādīšana;
- biedrība “POMORJE”, projekts “Vecā jumta seguma nomaiņa klostera ēkas priekštelpā Mālkalnā, Rudzātu pagastā”. Piešķirtais finansējums 1469,89 EUR. Projekta ietvaros nomainīts vecais jumta segums un pabeigta vecās baznīcas ēkas priekštelpas rekonstrukcija;
- iedzīvotāju iniciatīvu grupa „Mēs - Jersikieši”, projekts “Jersikas liepu alejas kopšana un atjaunošana”. Piešķirtais finansējums 1350,00 EUR apmērā. Projekta laikā arboristi apsekoja skolas liepu aleju, norādīja izzāgēšanai bīstamos un sausos zarus, kā arī izstrādāja vainagu atjaunošanas plānu. Brīvprātīgie Jersikas iedzīvotāji, skolas audzēkņi un pagasta komunālās saimniecības darbinieki izgriezta sausos un bīstamos zarus, novāca tos un veica alejas uzkopšanas darbus.

Līvānu novada pašvaldība kā katru gadu īstenoja uzņēmējdarbības atbalsta konkursu “Līvānu novads VAR!”, sniedzot finansiālu atbalstu Līvānu novads reģistrētajiem mazajiem un vidējiem uzņēmumiem, kā arī saimnieciskās darbības veicējiem. Konkursa mērķis ir veicināt uzņēmējdarbības attīstību novadā, pilnveidot produkcijas un pakalpojumu klāstu, kā arī sekmēt jaunu darba vietu veidošanos. Vienam projektam pieejamais pašvaldības līdzfinansējums ir līdz 2000 EUR, un tas galvenokārt tiek izmantots iekārtu un aprīkojuma iegādei, kas ļauj uzņēmumiem strādāt efektīvāk, kvalitatīvāk un paplašināt piedāvājumu.

2022.gadā konkursam tika iesniegti septiņi projekta pieteikumi, un pēc izvērtēšanas atbilstoši nolikuma prasībām līdzfinansējums 5262,85 EUR apmērā tika piešķirts četriem projektiem:

- SIA "Revima" – aukstuma kameras iegādei -2000,00 EUR;
- SIA "Rasa Botanicals" - iekārtu iegādei jaunu kosmētisko līdzekļu ražošanai - 407,30 EUR;
- SIA “AL Lark” - aprīkojuma iegādei jauna pakalpojuma sniegšanai AL Workshop klientiem – 1900,00 EUR;
- SDV Klintai Lauskai – pēdu aprūpes kabineta labiekārtošanai ar jaunām dezinfekcijas iekārtām – 955,54 EUR.

2023. gada konkursam tika iesniegti 6 projekta pieteikumi. Izvērtējot pieteikumus atbilstoši nolikuma prasībām, pašvaldības līdzfinansējums par kopējo summu 7077,56 EUR tika piešķirts 5 projektiem:

- SIA “Simple Toys” projekts “Iekārtas iegāde” - 1256,00 EUR. Uzņēmums nodarbojas ar koka rotaļlietu izgatavošanu. Projekta ietvaros iegādāta divcilindru birstīšu slīpmašīna, ar mērķi paātrināt ražošanas procesu, nodrošinot produktu kvalitāti.
- SDV Valentīnas Širinas projekts “Šūšanas aprīkojuma iegāde ražošanas efektivitātes paaugstināšanai” - 998,40 EUR. Valentīna Širina nodarbojas ar bērnu apģērbu šūšanu. Projekta ietvaros iegādāta jaudīga šujmašīna un overloks, paplašinot esošo un jauno produktu ražošanas efektivitāti.
- SIA "GRĪVA L" projekts “Urbju asinātājs” - 1543,96 EUR. Uzņēmums specializējas būvniecības, santehnikas, elektromateriālu, dārza un saimniecības preču, kā arī darbarīku un iekārtu tirdzniecībā. Projekta ietvaros iegādāta metāla urbju asināšanas iekārta, sniedzot jaunu pakalpojumu - nolietotu un noasinājušos urbju asināšanu.
- SDV Beātes Vensbergas projekts “Inventārs vingrošanas nodarbībām” - 1439,20 EUR. Beāte Vensberga piedāvā vingrošanas un akrobātikas nodarbību pakalpojumus Līvānos.

Projekta ietvaros iegādātas paralēlās līdztekas ar mērķi uzlabot bērnu treniņu kvalitāti un nodrošināt ar profesionālu sporta vingrošanas inventāru.

- SDV Ritas Miņinas projekts “Zirgu pārvadāšanas treilera iegāde” - 1840, 00 EUR. Rita Miņina nodarbojas ar zirgu izjāžu pakalpojuma sniegšanu. Projekta ietvaros iegādāts zirgu pārvadāšanas treilers, nodrošinot mobilitāti un pieejamību plašākam klientu lokam. 2024. gada konkursam tika iesniegti 6 projekta pieteikumi. Izvērtējot pieteikumus atbilstoši nolikuma prasībām, pašvaldības līdzfinansējums par kopējo summu 6000,00 EUR tika piešķirts 4 projektiem:

- SDV Inguna Cīvokre, projekts “Kondicionieru iegāde svinību telpai MIRKLIS” - 1916,00 EUR. Uzņēmums nodarbojas ar svinību telpu nomu. Projekta ietvaros iegādāts gaisa kondicionieris.
- SDV Aurēlija Jablonska, projekts “Fototehnikas aprīkojuma iegāde fotostudijas attīstīšanai” - 1454,35 EUR. Aurēlija Jablonska sniedz fotopakalpojumus. Projekta ietvaros iegādāts specializētu gaismu, zibspuldžu un statīvu komplekts kvalitatīvu foto pakalpojumu sniegšanai.
- SDV Sintija Jačmenkina, projekts “Aprīkojuma iegāde jaunu pakalpojumu sniegšanai skaistumkopšanas nozarē” - 1713,08 EUR. Sintija Jačmenkina sniedz skaistumkopšanas pakalpojumus. Projekta ietvaros iegādātas grima galds un krēsli.
- SDV Viāna Barkāne, projekts “Kajaku piekabes iegāde” - 916,57 EUR (daļējs atbalsts). Viāna Barkāne piedāvā sup un kajaku nomu. Projekta ietvaros iegādāta kajaku piekabe.

Secinājumi

2022.–2024.gada perioda uzraudzības rezultāti iezīmē vairākas savstarpēji saistītas tendences, kas kopumā raksturo novada attīstības izaicinājumus un vienlaikus arī sniedz pamatu mērķtiecīgai rīcībai turpmākajos gados. Pirmkārt, īpaši nozīmīga ir demogrāfiskā aina: iedzīvotāju skaits turpina samazināties, un šī lejupslīde nav atsevišķa gada svārstība, bet gan stabila tendence, kas nostiprinās vairāku gadu griezumā. To papildina arī ilgstoši negatīvs dabiskais pieaugums, kas nozīmē, ka mirstība pārsniedz dzimstību un iedzīvotāju kopskaita atjaunošanās arvien mazāk balstās uz dabiskajiem procesiem. Rezultātā pieaug risks, ka demogrāfiskā situācija nākotnē var kļūt vēl saspringtāka, ietekmējot gan darba tirgu, gan pakalpojumu pieejamību un pašvaldības finanšu ilgtspēju.

Otrkārt, vecumstruktūras izmaiņas apliecina sabiedrības novecošanās virzību. Samazinās centrālās darbības vecuma grupu īpatsvars, savukārt pieaug vecāko vecumgrupu īpatsvars, kas ietekmē demogrāfiskās slodzes rādītājus un pastiprina nepieciešamību pielāgot publiskos pakalpojumus. Praksē tas nozīmē, ka arvien lielāka nozīme būs veselības aprūpes, sociālās aprūpes un atbalsta pakalpojumu pieejamībai, vienlaikus saglabājot arī kvalitatīvu izglītības un interešu izglītības piedāvājumu, lai stiprinātu ģimeņu piesaisti un noturēšanu. Šīs izmaiņas nav jāuztver tikai kā statistisks fakts — tās tieši ietekmē pašvaldības ikdienas plānošanu, infrastruktūras uzturēšanu un spēju nodrošināt līdzsvarotu attīstību visās teritorijās.

Nodarbinātības jomā novērojama atšķirīga dinamika, kas liecina gan par bezdarba eskalāciju, gan par spēju atgūties. Perioda laikā bijis izteikts bezdarba kāpums, taču 2024.gadā situācija strauji uzlabojusies, un bezdarba līmenis ir samazinājies. Tas norāda uz darba tirgus stabilizēšanos un iespējamu ekonomiskās aktivitātes pieaugumu, tomēr vienlaikus jāņem vērā, ka nodarbinātības uzlabojumi ne vienmēr automātiski nozīmē ilgtermiņa demogrāfisko risku mazināšanos. Lai pozitīvās izmaiņas nostiprinātos, nepieciešams turpināt atbalstīt nodarbinātību ar mērķtiekiem pasākumiem, veicināt kvalitatīvu darba vietu pieejamību un radīt apstākļus, kuros iedzīvotāji redz jēgpilnu nākotnes perspektīvu dzīvei un darbam novadā.

Uzņēmējdarbības attīstībā kopumā fiksējama piesardzīga aktivitātes mazināšanās, kas atspoguļojas aktīvo juridisko personu skaita izmaiņās, tomēr vienlaikus saglabājas salīdzinoši skaidra uzņēmējdarbības struktūra, kur nozīmīgu lomu ieņem sabiedrības ar ierobežotu atbildību un zemnieku saimniecības. Tas nozīmē, ka novada ekonomiskajā “mugurkaulā” būtiska vieta ir gan tradicionālajai, vietējās teritorijās balstītai saimnieciskajai darbībai, gan mazo un vidējo uzņēmumu segmentam. Uzņēmēju aptaujas parāda, ka vide kopumā tiek vērtēta pragmatiski — tiek iezīmēti konkrēti uzlabojamie virzieni, piemēram, infrastruktūra, sakaru kvalitāte, teritoriju sakārtotība un citi faktori, kas tieši ietekmē uzņēmējdarbības izmaksas un konkurētspēju. Tas norāda, ka nākamajos plānošanas soļos būtiski ir saglabāt dialogu ar uzņēmējiem un pakāpeniski, mērķtiecīgi novērst tos šķēršļus, kas visvairāk bremzē attīstību.

Vienlaikus pozitīvi vērtējams investīciju projektu īstenošanas noturīgums. Lai arī projektu skaits pa gadiem var svārstīties, kopējā aina parāda, ka pašvaldība spēj piesaistīt dažādus finansējuma avotus un uzturēt attīstības iniciatīvu pēctecību. Šāda stabilitāte ir būtiska, jo ļauj ne tikai risināt ikdienas infrastruktūras un pakalpojumu vajadzības, bet arī veidot ilgtermiņa attīstības pamatu — uzlabot publisko vidi, paaugstināt pakalpojumu kvalitāti un radīt priekšnosacījumus ekonomiskajai aktivitātei. Investīcijas šeit kalpo kā instruments, ar kuru iespējams mērķtiecīgi stiprināt teritorijas pievilcību gan iedzīvotājiem, gan uzņēmējiem.

Īpaša uzmanība vēršama arī uz sabiedrības līdzdalību un iedzīvotāju uztveri par pašvaldības darbu. Aptauju rezultāti rāda, ka pastāv gan apmierinātības, gan neapmierinātības signāli, kas kopumā jāuztver kā praktiska atgriezeniskā saite. Apmierinātības rādītāji norāda uz to, ka daļa pakalpojumu tiek vērtēti pozitīvi, tomēr vienlaikus būtiska iedzīvotāju daļa norāda uz problēmām vai nepietiekamību pakalpojumu klāstā un dzīves kvalitātē. Tas nozīmē, ka būtiski ir ne tikai turpināt uzlabot pakalpojumus, bet arī skaidri komunicēt par izdarīto, pieņemtajiem lēmumiem, iespējām un ierobežojumiem — jo uzticēšanās un sapratne bieži vien veidojas tieši caur regulāru, saprotamu un iedzīvotājiem pieejamu komunikāciju.

Kopvērtējumā, uzraudzības perioda dati un aptauju rezultāti rāda divējādu ainu: no vienas puses, demogrāfiskā situācija un uzņēmējdarbības aktivitātes sarukums signalizē par strukturāliem izaicinājumiem, kas prasa ilgtermiņa, konsekventu politiku; no otras puses, nodarbinātības uzlabojums un noturīga investīciju projektu īstenošana apliecina potenciālu un spēju virzīt attīstību arī sarežģītos apstākļos. Tādēļ turpmākajās rīcībās būtiski ir vienlaikus strādāt divos virzienos: mazināt demogrāfiskos riskus (stiprinot ģimeņu atbalstu, pakalpojumu pieejamību un dzīves vides kvalitāti) un audzēt ekonomisko pamatu (sakārtojot uzņēmējdarbības vidi, uzlabojot infrastruktūru un veicinot investīciju piesaisti).

PRIEKŠLIKUMI

Ņemot vērā uzraudzības periodā novērotās tendences — iedzīvotāju skaita samazināšanos, sabiedrības novecošanos, migrācijas mīnusu, kā arī uzņēmējdarbības un pakalpojumu pieejamības izaicinājumus — turpmākajā plānošanas periodā ieteicams īstenot mērķtiecīgu, savstarpēji saskaņotu pasākumu kopumu. Tā pamatā jābūt izpratnei, ka demogrāfija nav atsevišķa “nozare”, bet gan horizontāla prioritāte, kas ietekmē un vienlaikus arī nosaka lēmumus mājokļu politikā, izglītībā, veselībā, mobilitātē, uzņēmējdarbībā un vides sakārtošanā. Līdz ar to pašvaldības rīcībai jābūt vienlaikus gan praktiskai, gan ilgtermiņā noturīgai: jāmazina iedzīvotāju aizplūšana, jāstiprina dzīves kvalitāte, kā arī jāveido priekšnoteikumi jaunu iedzīvotāju un investīciju piesaistei.

Demogrāfijas jomā nepieciešams izstrādāt skaidru atbalsta pasākumu kopumu jaunajām ģimenēm, īpašu uzmanību pievēršot pakalpojumu pieejamībai un elastībai. Tas nozīmē ne vien bērnu aprūpes un interešu izglītības iespēju stiprināšanu, bet arī sistemātisku darbu, lai ģimenēm ikdienā novadā būtu ērta, prognozējama un droša. Vienlaikus, apzinoties darbaspēka deficīta riskus, jāveido mērķprogramma darbaspēka piesaistei un attīstībai: ciešā sadarbībā ar darba devējiem jāatbalsta prakses vietu un jauniešu nodarbinātības iespējas, jāattīsta īsās apmācības un pārkvalifikācijas risinājumi tajās profesijās, kurās pieprasījums ir visaugstākais. Šo virzienu papildina mājokļu pieejamības jautājums: svarīgi apzināt brīvos vai mazizmantotos īpašumus, sekmēt īres tirgus attīstību un veidot pašvaldības un privātā sektora sadarbības projektus, lai piesaistītu gan jaunas ģimenes, gan speciālistus.

Ne mazāk būtiski ir uzlabot mobilitāti un sasniedzamību, īpaši lauku teritorijās. Iedzīvotājam ir svarīgi saprast, ka nokļūšana uz darbu, skolu un pakalpojumiem nav pārmērīgi laikietilpīga vai sarežģīta. Tādēļ satiksmes risinājumi un maršrutu pieejamība jāplāno kā dzīves kvalitātes pamats, nevis kā sekundārs jautājums. Tam cieši piekļaujas infrastruktūras sakārtošana: lauku ceļu, pilsētvides un publiskās telpas uzlabošanai jābūt balstītai skaidri noteiktās prioritātēs, īpaši akcentējot kritiskos posmus uzņēmējdarbībai, skolēnu pārvadājumiem un piekļuvei pakalpojumiem. Iedzīvotāju uzticēšanos stiprinātu arī publiski saprotams darbu grafiks un regulāra informēšana par paveikto.

Uzņēmējdarbības attīstībā ieteicams koncentrēties uz praktiskām lietām, kuras uzņēmēji ikdienā izjūt visātrāk. Tas ietver industriālo un uzņēmējdarbības teritoriju sakārtošanu — piebraucamos ceļus, apgaismojumu, inženierkomunikācijas, kā arī teritoriju uzturēšanu, tostarp invazīvo augu ierobežošanu. Vienlaikus jārisina sakaru un interneta pieejamība ārpus pilsētas, jo tā ir priekšnoteikums gan uzņēmējdarbībai, gan attālinātam darbam. Lai uzņēmējiem sadarbība ar pašvaldību kļūtu vienkāršāka un prognozējamāka, ieteicams mazināt birokrātisko slogu, ieviešot “vienas pieturas” pieeju biežākajiem saskaņojumiem, nosakot atbildīgos kontaktpunktus un atbildes termiņus. Atbalsta instrumentu jomā vērtīgi būtu paplašināt mazo grantu programmas un konsultatīvo palīdzību projektu sagatavošanā un atskaišu veidošanā, lai vairāk uzņēmumu spētu pilnvērtīgi izmantot pieejamos finansējuma avotus.

Papildus tam ieteicams stiprināt vietējās ekonomikas atpazīstamību un sadarbības kultūru. Praktisks solis būtu vienota uzņēmēju kataloga izveide ar iespēju informāciju regulāri atjaunot, to izmantojot arī novada mārketingā. Svarīga ir regulāra, tematiska saziņa ar uzņēmējiem — tikšanās dažādās novada vietās, orientētas uz konkrētām nozarēm un problēmām, nevis tikai vispārīgām diskusijām.

Tūrisma attīstībā nepieciešams skaidri noformulēt piedāvājuma “produktu grozu”: maršrutus, norādes, vienotas informācijas pieejamību, gida pakalpojumus un kopīgā piedāvājuma veidošanu ar vietējiem uzņēmējiem. Novadam būtu vērtīgi attīstīt arī unikālu tematisko virzienu, kas to atšķir no citām teritorijām, piemēram, mērķtiecīgi veidotu industriālā mantojuma vai ražošanas pieredzes piedāvājumu, balstītu stāstos, vietējā identitātē un kvalitatīvā komunikācijā. Kā kopienu saliedējošs un ekonomiku stimulējošs instruments var kalpot arī ikgadējs vietējo ražotāju un pakalpojumu sniedzēju pasākums, ko iespējams apvienot ar karjeras un profesiju iepazīšanas aktivitātēm jauniešiem.

Sociālajā jomā, ņemot vērā novecošanās tendenci, nepieciešams elastīgi pielāgot sociālo un veselības pakalpojumu kapacitāti, vienlaikus saglabājot līdzsvaru, lai novads būtu pievilcīgs arī ģimenēm. Visbeidzot, būtiska ir komunikācija un līdzdalība: iedzīvotāji daudz labprātāk pieņem pārmaiņas, ja saprot to iemeslus, ieguvumus, termiņus un ierobežojumus. Tādēļ regulārai un saprotamai informēšanai jābūt kā neatņemamai pārvaldības sastāvdaļai, īpaši tajās jomās, kur sabiedrības aptaujas signalizē par neapmierinātību.

Lai turpmākie lēmumi balstītos datos un būtu savlaicīgi koriģējami, ieteicams pilnveidot uzraudzības sistēmu: noteikt ierobežotu, bet nozīmīgu galveno rādītāju kopumu (piemēram, demogrāfija, migrācija, mājokļi, bezdarbs, uzņēmumu dinamika, investīcijas, pakalpojumu pieejamība), skaidri definēt datu atjaunošanas regularitāti un pārskatu formu. Šāda pieeja ļaus ne tikai atskatīties par paveikto, bet arī savlaicīgi pamanīt riskus un pieņemt precīzākus, iedzīvotājiem un uzņēmējiem noderīgus lēmumus.

Izmantotās informācijas avoti

- 1. Līvānu novada domes informatīvais izdevums “Līvānu novada vēstis” un mājas lapa www.livani.lv.**
- 2. Valsts iestāžu sniegtā informācija:**
 - 2.1. Valsts reģionālās attīstības aģentūra;
 - 2.2. Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde;
 - 2.3. Centrālā statistikas pārvalde;
 - 2.4. Valsts ieņēmumu dienests;
 - 2.5. Nodarbinātības valsts aģentūra;
 - 2.6. Valsts policija;
 - 2.7. Ceļu satiksmes drošības direkcija;
 - 2.8. Valsts Meža dienesta Dienvidlatgales virsmežniecība.
- 3. Līvānu novada domes iestāžu sniegtā informācija:**
 - 3.1. Līvānu novada centrālā bibliotēka un to filiāles;
 - 3.2. Līvānu bērnu un jauniešu centrs;
 - 3.3. Izglītības pārvalde;
 - 3.4. Līvānu novada kultūras, tūrisma un sporta pārvalde;
 - 3.5. Līvānu novada kultūras centrs un to filiāles;
 - 3.6. Pirmsskolas izglītības iestāde “Rūķīši”;
 - 3.7. Līvānu stikla un amatniecības centrs;
 - 3.8. Multifunkcionālais jaunatnes iniciatīvu centrs “Kvartāls”;
 - 3.9. Alternatīvas aprūpes pakalpojumu centrs “Rožlejas”;
 - 3.10. Sociālais dienests;
 - 3.11. Bāriņtiesa;
 - 3.12. Līvānu novada pagastu apvienība.
- 4. Līvānu novada pašvaldības Centrālās pārvaldes nodaļu sniegtā informācija**
- 5. Līvānu novada domes kapitālsabiedrību sniegtā informācija:**
 - 5.1. SIA “Līvānu slimnīca”
 - 5.2. SIA “Līvānu dzīvokļu un komunālā saimniecība”
 - 5.3. SIA “Līvānu siltums” .
- 6. 2022.-2024.gada aptaujas “Kā Jūs vērtējat Līvānu novada attīstības tendences”**
- 7. 2023.-2024.gada aptaujas Aptauja “Uzņēmēju aptauja”**